

XII. évfolyam, 1. szám, 2019

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Pénzügyi Hírlevél

XII. évfolyam, 1. szám, 2019

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Lámfalusi Ibolya

Szerzők

Domán Csaba

Péter Krisztina

peter.krisztina@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.

Telefon: (+36 1) 217-1011

Fax: (+36 1) 217-4469

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes
felvilágosítást ad:

Publikációs Csoport

publikacio@aki.gov.hu

Telefon: (+36 70) 501-1156

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Közvetlen termelői támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok.....	6
Piaci és egyéb támogatások	8
Nemzeti támogatások	9
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	12
Állattenyésztési támogatások.....	12
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	14
Kertészeti ágazat támogatása	15
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	16
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hiteligazdálkodása	17
Az egyéni gazdaságok hitelállománya.....	18
A társas vállalkozások hitelállománya.....	22
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban	28
MFB-hitelprogramok.....	28
Kedvezményes EXIM-konstrukciók	31
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	34
Költségvetési kamat- és kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok	36
Növekedési Hitelprogram.....	37
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	39
Hitelezési folyamatok.....	42
Hitelezési feltételek változása.....	42
Iparági hitelportfólió megítélése.....	43
Hitelezési előrejelzés	44
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása.....	45
EU-referencia-kamatláb.....	46
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	47
Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége	50
Kiegészítő táblák.....	51

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrárium és a vidék fejlesztését támogató intézkedésekre összességében 670,7 milliárd forintot fizettek ki 2018-ban (1. táblázat). A Pénzügyi Hírlevél pénzforgalmi szemléletben készül, így csak a december 31-ig teljesült kifizetéseket tartalmazza.

A 2018. évi támogatási összeg 105,3 milliárd forinttal múlja felül az előző évi kifizetéseket. A közvetlen termelői támogatások 35,0 milliárd forinttal nőttek, amelynek háttérében részben az előző évről a 2018. évre áthúzódó kifizetések állnak (a területalapú támogatásoknál 2017-ben év végén nem volt jelentős mértékű előlegfizetés) (1. ábra).

A Vidékfejlesztési Program keretében nyújtott támogatások 2017-hez képest 71,8 milliárd forinttal emelkedtek. A Halászati Operatív Programból (HOP) már nem történt kifizetés, viszont megkezdődtek a folyósítások a Magyar Halgazdálkodási Operatív Programból, melynek keretében 2,99 milliárd forinthez jutottak a gazdálkodók.

A nemzeti támogatások keretében kifizetett összeg 8,3 milliárd forinttal nőtt.

Az FM fejezetén kívül szerepel, de az agrártámogatásokhoz kapcsolódik a mezőgazdaságban felhasznált gázolaj utáni jövedékiadó-visszatérítés. Az adókedvezmény összege 2018-ban 28,0 milliárd forint volt.

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások, 2017 és 2018

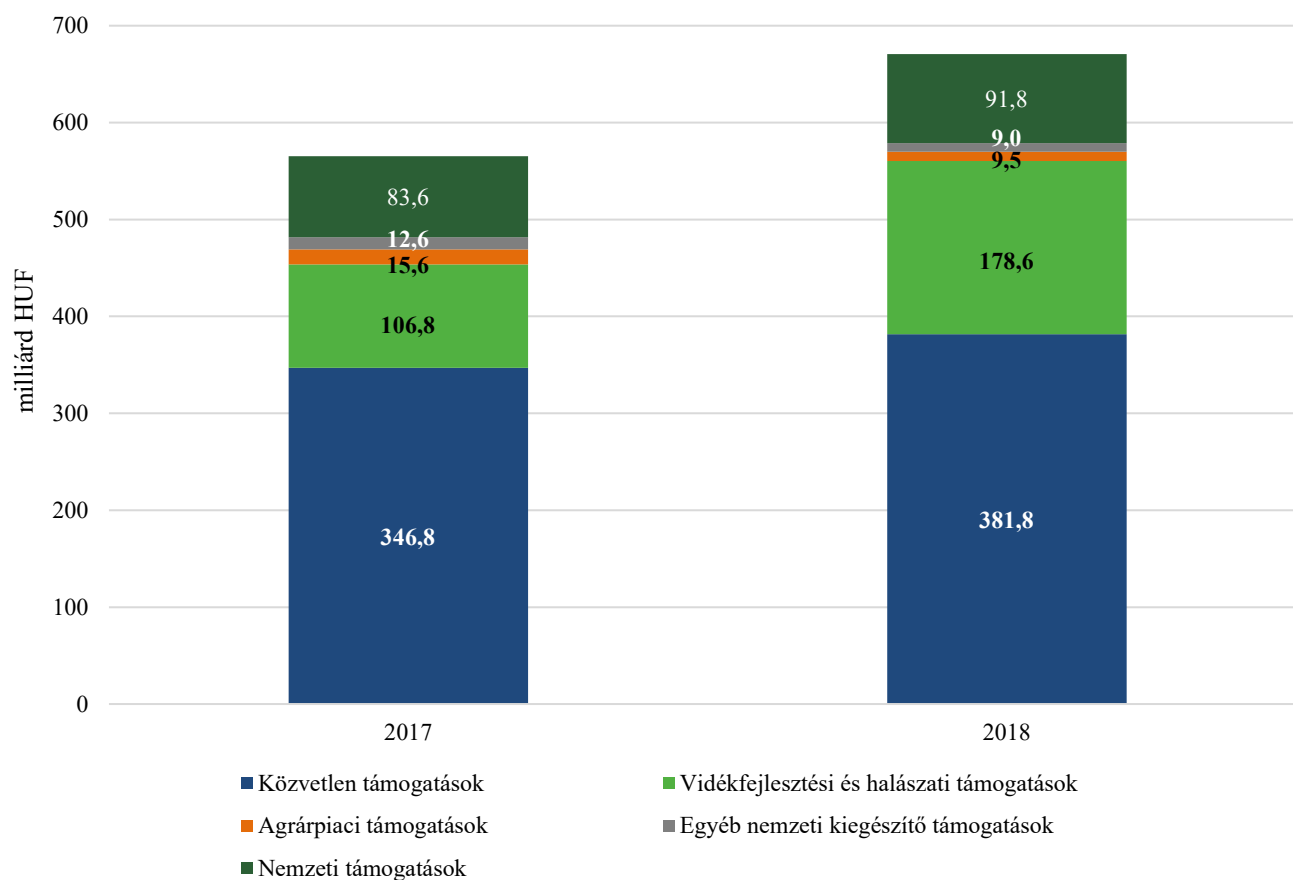
	millió HUF	
Jogcím	2017	2018
I. Közvetlen termelői támogatások	346 810	381 761
II. Vidékfejlesztési és halászati programok	106 781	178 553
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program	0	2 990
Vidékfejlesztési Program 2014–2020	106 779	175 563
Halászati Operatív Program	2	0
III. Piaci és egyéb támogatások	28 212	18 550
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	12 594	9 028
Agrárpiaci támogatások	15 618	9 522
Belpiaci intézkedések	15 605	9 522
ebből: borászati ágazat támogatása	6 422	4 159
Külpiaci intézkedések	0	0
Intervenciós költségek	13	0
IV. Nemzeti támogatások	83 558	91 813
Agrártámogatások mindösszesen	565 361	670 678
<i>A mezőgazdaságban felhasznált gázolaj utáni jövedékiadó-visszatérítés</i>	<i>27 923</i>	<i>28 033</i>

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A közvetlen támogatások agrár- és vidékfejlesztési támogatásokon belüli aránya a tavalyi 61,3 százalékról 56,9 százalékra csökkent. A vidékfejlesztési és halászati programok részesedése 18,9 százalékról

26,6 százalékra nőtt. A piaci támogatások részaránya 2,2 százalékponttal (5,0 százalékról 2,8 százalékra), a nemzeti támogatásoké 1,1 százalékponttal csökkent (14,8-ról 13,7 százalékra).

1. ábra: Agrártámogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2017 és 2018

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások keretében folyósított 670,7 milliárd forint támogatási összeg 80,0 százaléka (536,6 milliárd forint) európai uniós forrásból származott, 20,0 százalékát (134,1 milliárd forint) pedig hazai költségvetésből fizették ki (2. táblázat).

Az uniós társfinanszírozással megvalósult támogatások esetében az uniós kifizetések aránya 77,5 százalékot tett ki, míg a támogatások további 22,5 százalékát nemzeti költségvetésből folyósították.

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2018

Forrás	2018. évi kifizetés		
	millió HUF		
	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	91 813	–	91 813
EU-társfinanszírozású támogatások	187 581	145 331	42 250
Közvetlen EU-kifizetések	391 284	391 284	–
Összesen	670 678	536 615	134 063

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Közvetlen termelői támogatások

A gazdálkodóknak a 2018. évben folyósított 381,8 milliárd forint közvetlen támogatás az előző évben kifizetett összeget 35 milliárd forinttal haladta meg (6. táblázat).

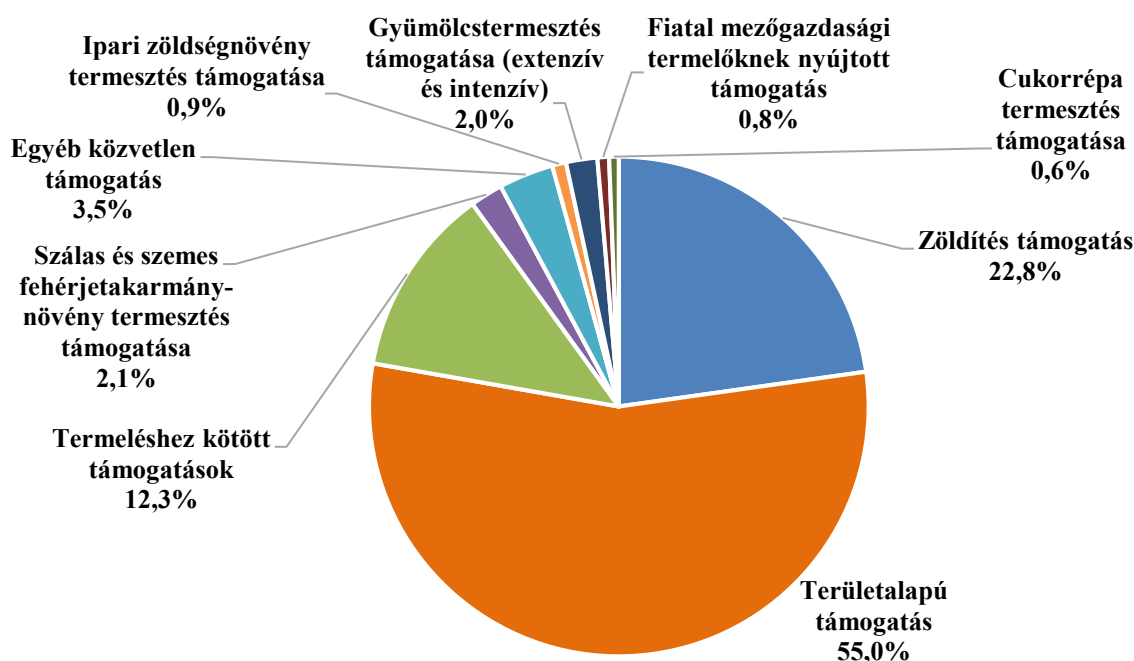
A közvetlen támogatásokra folyósított összeg továbbra is jellemzően területalapú támogatás formájában (55,0 százalék) és a zöldítési komponens keretében (22,8 százalék) jutott el a kedvezményezettekhez (2. ábra). A mintegy 210 milliárd forint területalapú támogatás 51,5 milliárd forinttal nőtt az előző évhez képest. Áthúzódtak kifizetések a 2018. évre, mivel a területalapú támogatásoknál 2017-ben év végén nem volt jelentős mértékű előlegfizetés. A tárgyév végén a területalapú támogatásnak csupán egyharmada került folyósításra előlegként, a 2018. évi egységes kérelmek után járó támogatások fennmaradó részét 2019 első félévének végéig kapják meg a gazdák. A zöldítéstámogatás 37,5 milliárd forinttal csökkent. Ennek hátterében az uniós szabályok változása áll, az abból eredő megnövekedett ellenőrzési feladatok miatt változott a kifizetési rend.

A két fő jogcím mellett a termeléshez kötött állattenyésztési támogatások domináltak a tárgyévben is, a tavalyi évhez képest 14,9 milliárd forint növekedés mu-

tatkozott. A 46,9 milliárd forint termeléshez kötött támogatás közel 60 százalékát (27,7 milliárd forint) a tejhasznú tehéntartás-támogatásra fizették ki, ezt követte az anyatehéntartás (10,6 milliárd forint), az anyajuhtartás (7,0 milliárd forint) és a hízottbika-tartás (1,6 milliárd forint) támogatása. További számottevő összeg, 8,1 milliárd forint került kifizetésre szálas és szemes fehérjenövények támogatására, ami közel azonos arányban oszlott meg a növénykultúrák között. Az előző évhez képest több támogatásban részesültek a gyümölcs-termesztők: az extenzív gyümölcstermesztők számára 4,6 milliárd, az intenzív gyümölcstermesztők részére pedig 3,1 milliárd forint került kifizetésre. A fiatal gazdák támogatása másfél milliárd forinttal csökkent (6. táblázat).

A 2014–2020-as tervezési és programozási időszakban a közvetlen támogatásokból krízistartalékot kell létrehozni a mezőgazdasági termelési és értékesítési válságok kezelésére, amely az egy termelőre eső közvetlen kifizetések 2000 eurót meghaladó összegének csökkentésével valósul meg. Amennyiben a kríziskezelésre létrehozott tartalék nem kerül felhasználásra a pénzügyi év végéig, úgy az a gazdálkodók számára kifizetésre kerül. Ennek értelmében 2018-ban 4,6 milliárd forint támogatást folyósítottak a gazdálkodóknak Pénzügyi fegyelem visszatérítése jogcímen.

2. ábra: Közvetlen támogatások megoszlása, 2018

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Vidékfejlesztési és halászati programok

A vidékfejlesztési és halászati intézkedésekre összességében 178,6 milliárd forintot folyósítottak 2018-ban (3. táblázat). Az új Vidékfejlesztési Program intézkedéseire 2016-tól kezdődtek meg a folyósítások, amelyek fokozatosan dinamikusabbá váltak: 2017-ben 106,8 milliárd forint, 2018-ban pedig már 175,6 milliárd forint támogatásban részesültek a gazdák (3. ábra). Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedésekre 53,1 milliárd forintot, tárgyi eszközökre történő beruházásokra pedig 44,3 milliárd forintot fordítottak; ezek együttesen a tárgyévi kifizetések több

mint felét tették ki. További 19,0 milliárd forint jutott alapvető szolgáltatásokra és a falvak megújítására a vidéki térségekben, 12,4 milliárd forint pedig a mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztésére irányult. A Natura 2000 és a Víz Keretirányelvhez kapcsolódó kifizetésekre, az állatjóléti intézkedésekre és az ökológiai gazdálkodás támogatására 8-8 milliárd forintot, kockázatkezelésre pedig 5 milliárdot kaptak a gazdálkodók.

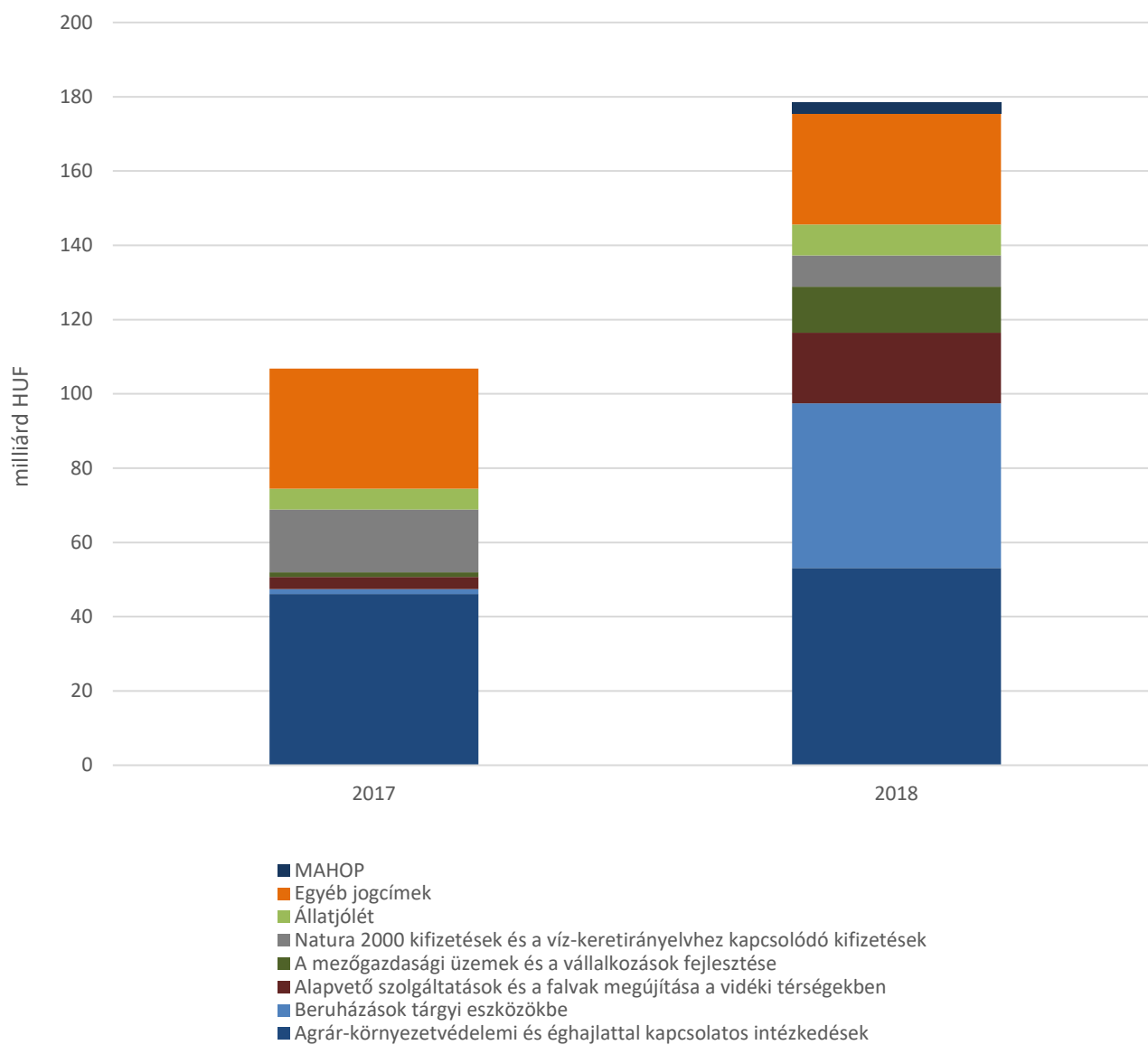
A Halászati Operatív Program keretében már nem történt folyósítás, az új ciklushoz kapcsolódó Magyar Halgazdálkodási Operatív Programra (MAHOP) a 2018. évben 2,99 milliárd forint kifizetés valósult meg.

3. táblázat: **Vidékfejlesztési és halászati támogatások, 2017 és 2018**

	millió HUF	
Jogcím	2017	2018
I. Vidékfejlesztési és halászati programok	2,3	-0,1
Halászati Operatív Program	2,3	-0,1
II. Vidékfejlesztési és halászati programok 2014–2020	106 778,9	178 553,3
Vidékfejlesztési Program 2014–2020 (determinációval együtt)	106 778,9	175 563,3
<i>Ebből: Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések</i>	<i>46 069,0</i>	<i>53 139,5</i>
<i>Beruházások tárgyi eszközökre</i>	<i>1 334,9</i>	<i>44 296,1</i>
<i>Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben</i>	<i>3 314,6</i>	<i>19 036,1</i>
<i>A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése</i>	<i>1 260,9</i>	<i>12 362,3</i>
<i>Natura 2000 kifizetések és a víz-keretirányelvhez kapcsolódó kifizetések</i>	<i>16 834,2</i>	<i>8 409,7</i>
<i>Állatjólét</i>	<i>5 635,2</i>	<i>8 329,1</i>
<i>Ökológiai gazdálkodás</i>	<i>7 544,8</i>	<i>8 023,2</i>
<i>Kockázatkezelés</i>	<i>7 723,3</i>	<i>4 981,2</i>
<i>Egyéb jogcímek</i>	<i>17 061,9</i>	<i>16 986,1</i>
MAHOP	0,0	2990,0
EU-társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	106 781,1	178 553,2

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

3. ábra: Vidékfejlesztési és halászati támogatások, 2017 és 2018

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

A piac szabályozását célzó intézkedésekre a megelőző évhez képest mintegy 10 milliárd forinttal kevesebb, összesen 18,6 milliárd forint kifizetés történt 2018-ban (4. táblázat).

A kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra uniós forrásból 3,8 milliárd forinttal, nemzeti költségvetésből mintegy 3,6 milliárd forinttal kevesebb támogatást folyósítottak 2018-ban. A csökkenés főként abból adódott, hogy a tejágazat segítésére 2017-ben egy egyszeri, rendkívüli támogatásra nyílt lehetőség.

4. táblázat: **Piaci és egyéb támogatások, 2017 és 2018**

	millió HUF	
Jogcím	2017	2018
Agrárpiaci támogatások	15 618,2	9 522,5
Belpiaci intézkedések	15 604,9	9 522,5
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része	9 182,6	5 363,8
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>	727,1	775,1
<i>Iskolatejprogram</i>	681,5	606,9
<i>Iskolagyümölcs-program</i>	1 452,2	1 269,7
<i>Zöldség-gyümölcs (iskolagyümölcs nélkül)</i>	1 957,7	1 335,0
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>	1 419,0	1 377,2
<i>Tej (iskolatej nélkül)</i>	2 945,2	0,0
Borászati ágazat támogatása	6 422,3	4 158,7
Külpiaci intézkedések	0,2	0,0
Intervenciók költségei	13,2	0,0
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	12 593,7	9 027,9
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	727,0	774,8
Iskolatejprogram	3 330,0	3 061,5
Iskolagyümölcs-program	1 692,9	1 795,7
Zöldség-gyümölcs (iskolagyümölcs nélkül)	3 388,8	2 897,0
Tej (iskolatej nélkül)	2 945,2	0,0
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	509,8	498,9
Összesen	28 211,9	18 550,3

Forrás: AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Nemzeti támogatások

A nemzeti támogatások jogcímein összességében 91,8 milliárd forintot fizettek ki a kedvezményezetteknek 2018-ban. A megvalósult kifizetés az előző évhez képest 8,3 milliárd forinttal bővült. A legnagyobb összeg az átmeneti nemzeti támogatásoké volt, 23,9 milliárd forint. Az állatjóléti támogatások (baromfi, sertés és tenyészkoca) együttesen megközelítették a 30 milliárd

forintot. Emellett az agrárkárok enyhítésére 2018-ban több kárigényt nyújtottak be a gazdák, ezért 2,3 milliárd forinttal több folyósítás (7,2 milliárd forint) történt a tárgyévben.

A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatásán belül a sertésenyésztők és -feldolgozók csekély összegű támogatásának összege a tárgyévben 43,0 millió forint volt. A sertésprogram keretein belül emellett 1352,6 millió forint került kifizetésre.

5. táblázat: **Nemzeti támogatások, 2017 és 2018**

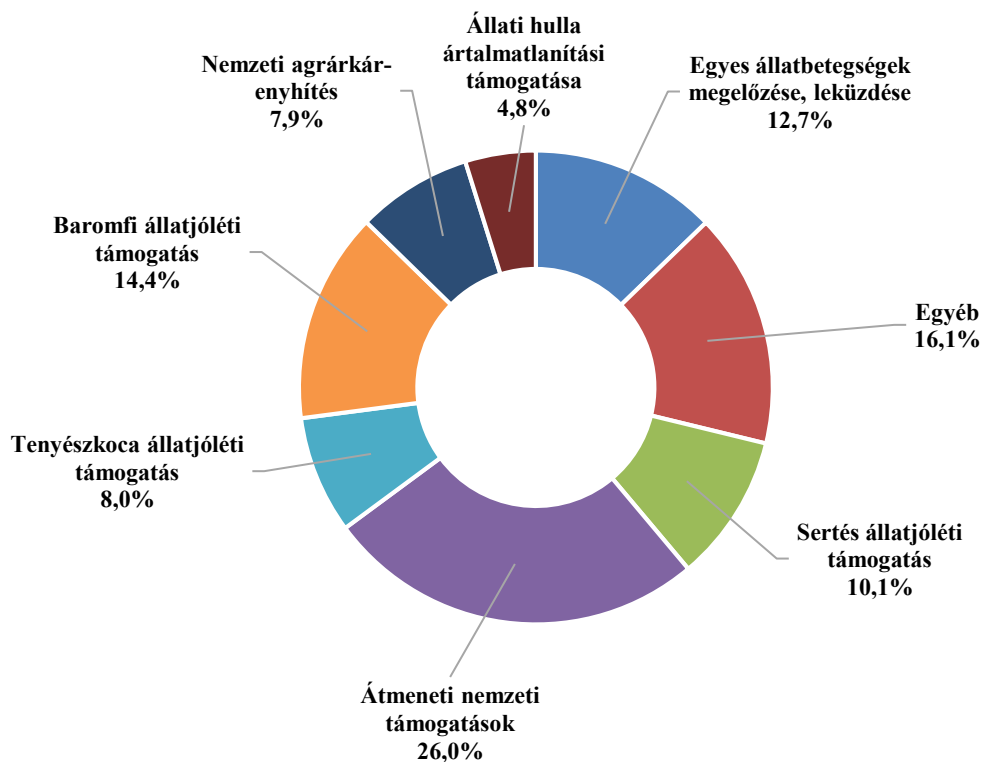
	millió HUF	
Jogcím	2017	2018
Nemzeti agrártámogatások	73 745,4	78 106,7
ebből		
Átmeneti nemzeti támogatások	22 936,0	23 878,2
Baromfi állatjóléti támogatás	11 736,2	13 202,4
Sertés állatjóléti támogatás	9 274,7	9 250,8
Tenyészkoca állatjóléti támogatás	7 985,6	7 379,8
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése	9 998,1	11 706,1
Állati hulla ártalmatlanítási támogatása	3 593,4	4 425,1
Madárinfluenza miatti jövedelempótló csekély összegű támogatás	1 324,3	–0,4
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	374,6	389,7
Mangalica jövedelempótló támogatás	–	281,6
Víziszárnyas-feldolgozói támogatás	–	354,9
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	4,8	0,3
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	0,5	0,1
Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása	1 899,7	2 603,7
ebből: ASZK-hoz kapcsolódó támogatások	678,9	1 446,6
Dohány általános és csekély összegű támogatás	1 179,0	1 040,5
Mezei őrszolgálat	786,4	764,3
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések (sertésfeldolgozó és sertésenyésztő de minimis támogatás)	40,5	43,0
Nemzeti agrárkárenyhítés	4 950,4	7 231,9
Állattenyésztési feladatok	1 297,9	1 296,0
Tanyafejlesztés	568,7	750,0
Zártkerti Program	–	1 273,8
Osztatlan földtulajdon kimérésének költségei	2 873,5	3 036,7
Egyéb nemzeti támogatások	81,4	75,4
Nemzeti támogatások összesen	83 557,9	91 813,4

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A támogatások számottevő hányadát, 32,5 százalékát állatjóléti támogatások formájában vették igénybe a kedvezményezettek. A nemzeti forrásból finanszírozott támogatások között továbbra is dominált az ÁNT, a támogatási összeg 26,0 százaléka átmeneti nemzeti támogatások jogcímein került kifizetésre (4. ábra). Az ÁNT

jogcímeire folyósított támogatás 43,6 százaléka, 10,4 milliárd forint nemzeti tejtámogatás formájában jutott el a gazdálkodókhoz (6. táblázat). Jelentős összeget – a nemzeti támogatások mintegy 12,7 százalékát – fizettek ki egyes állatbetegségek megelőzésére és leküzdésére.

4. ábra: A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2018

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások teljesülése részletesen, 2017 és 2018**

millió HUF

Jogcím	2017	2018
Közvetlen támogatások	346 810,1	381 761,5
Területalapú támogatás	158 432,2	209 943,3
Zöldítéstámogatás igénylése	124 477,2	86 940,7
Pénzügyi fegyelem visszatérítése	4 665,0	4 604,8
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	1 865,7	2 370,2
Kisgazdaságok támogatása	4 235,1	6 058,2
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	0,5	0,0
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása	6 275,2	6 968,3
Termeléshez kötött hízottbikartartás támogatása	1 567,7	1 562,4
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	14 742,5	27 727,9
Kérődző-szerkezetátalakítás	66,0	49,2
Zöldség-gyümölcs- és dohány-szerkezetátalakítás	1,8	17,4
Különleges tejtámogatás	0,0	31,1
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás	90,6	25,1
Fiatál mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás igénylése	4 379,5	2 867,7
Feldolgozóipari zöldségnövény-támogatás igénylése	191,5	21,9
Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	2 567,3	52,0
Extenzív gyümölcsstermesztés támogatása		4 613,6
Intenzív gyümölcsstermesztés támogatása		3 063,2
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	0,0	0,0
Rizstermesztés-támogatás igénylése	337,9	598,7
Szálas fehérjenövény-támogatás igénylése	3 912,2	4 004,3
Szemes fehérjenövény-támogatás igénylése	3 940,9	4 072,1
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	9 343,0	10 609,5
Zöldségnövény-termesztés támogatás igénylése	2 419,3	1 483,9
Ipari zöldségnövény-támogatás igénylése	2 933,5	3 430,5
Ipari olajnövény-termesztés támogatása		645,6
Tejbeszállítás-csökkentés támogatása	365,4	0,0
Átmeneti nemzeti támogatások	22 936,0	23 878,2
Nemzeti tejtámogatás	10 840,4	10 422,0
Húsmarhatartás-támogatás – 2007-től elválasztott	3 351,9	3 056,4
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – elválasztott	2 742,0	2 534,1
Anyatehéntartás támogatása	2 220,2	2436,3
Virginia dohánykiegészítő – termeléstől elválasztott	2 387,6	3 917,5
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	1 006,6	1 154,2
Anyajuhtartás termeléshez kötött támogatása	16,3	17,6
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – 2007-től elválasztott	370,9	340,2
Összesen	369 746,1	405 639,7

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

A következő fejezet a támogatások ágazatok, illetve alágazatok közti megoszlását tartalmazza különböző jogcímek alapján.

Egyes jogcímek ágazatok, illetve alágazatok közti megosztása nehézségekbe ütközik, hiszen vannak olyan jogcímek, amelyek több ágazat számára nyújtanak támogatást (például Területalapú támogatás, Zöldítési komponens), más jogcímek pedig számos alágazatot is érintenek. Ilyen például az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfin kívül –, illetve az Állati-hulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás.

Állattenyésztési támogatások

Az állattartó, illetve -tenyésztő gazdák az agrár- és vidékfejlesztési támogatások mintegy ötödét használták fel 2018-ban. Összeségében 131,4 milliárd forint támogatásban részesültek, amely 13,1 milliárd forinttal volt több az előző évi kifizetésnél. Szinte minden alágazatnál megmutatkozott a növekedés, legnagyobb mértékben a szarvasmarhatartóknál a tejágazatban (7. táblázat).

Az ágazatba érkezett teljes támogatási összeg 56 százalékát nemzeti költségvetésből finanszírozták. A támogatások fele (54,4 százaléka) a szarvasmarha-ágazatba érkezett, 12,9 százaléka a sertés-, 13,3 százaléka a baromfiágazat számára biztosított támogatást. Az állattenyésztési támogatások keretében kifizetett összeg 12,1 százalékát a fent említett okokra hivatkozva nem állt módunkban felosztani az ágazatok között.

A szarvasmarha-ágazaton belül a tejágazat részesedése mintegy 71,7 százalék, a fennmaradó összeg a húsmarhatartók számára került kifizetésre. A tejágazatban jelentkező 9,1 milliárd forint bővülést elsősorban a termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás 13,0 milliárd forintos növekedése, valamint a Vidékfejlesztési Programból finanszírozott tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás 2,7 milliárd forintos növekedése eredményezte. A 2017-es évben a tejpiaci válság hatásainak enyhítésére iskolatejen kívüli tejtámogatás címen 5,9 milliárd forintot folyósítottak a termelőknek

hazai és uniós forrásból, amely jogcím 2018-ban nem került meghirdetésre.

A húsmarhatartással foglalkozók 20,2 milliárd forintot, az előző évhez képest 1,0 milliárd forinttal több támogatást kaptak. A kifizetések felét (52,5 százalék) a termeléshez kötött anyatehén-támogatás tette ki. A termeléstől elválasztott támogatás formájában vették igénybe a szubvenció összegének 27,7 százalékát. A 2017-es évhez viszonyítva a termeléshez kötött támogatások összege nőtt, a termeléstől elválasztott támogatásoké csökkent.

A sertéságazat 17,0 milliárd forint támogatásban részesült (csaknem teljes egészében nemzeti finanszírozású állatjóléti támogatás), amely nagyságrendileg nem változott az előző évhez képest. A mangalicatartók októbertől igényelhetek támogatást az afrikai sertéspestis hazai felbukkanása miatt jelentkező jövedelemkiesés pótlására. A mintegy 500 millió forintos keretből év végéig 281,6 millió forintot kaptak az állattartók.

A baromfitartók és -tenyésztők a támogatások 75,4 százalékát állatjóléti támogatás formájában vették igénybe. Új jogcímként jelentkezett a víziszárnyas-feldolgozói támogatás a madárinfluenza miatti veszteségek ellentételezésére, melyre 354,9 millió forintot kaptak a vállalkozások. Az étkezési tojást termelő tyúkállományok, valamint tenyészbarmfifajok állatjóléti támogatására 1,4 milliárd forintot, egyes állatbetegségek megelőzésére, leküzdésére 2,5 milliárd forintot folyósítottak.

A juh- és kecskeágazat 7,9 milliárd forint támogatásban részesült, amely 0,6 milliárd forint növekedést jelent az előző évhez képest. Ebből mintegy 7,0 milliárd forintot termeléshez kötött támogatás keretében fizettek ki. Tenyészkos és tenyészbak tenyésztésbe állítására 0,4 milliárd forint csekély összegű támogatást kaptak a tenyésztők.

A méhészet számára 1,6 milliárd forintot folyósítottak, amely szinte teljes egészében a Magyar Méhészeti Program keretében jutott el a kedvezményezettekhez 2018-ban.

7. táblázat: Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2017 és 2018

millió HUF

Jogcím	2017	2018
Szarvasmarha	61 317,9	71 424,8
Tejágazat	42 093,0	51 226,3
Nemzeti tejtámogatás	10 840,4	10 422,0
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	14 742,5	27 727,9
Iskolatejprogram	4 011,5	3 668,3
Tej (iskolatej nélkül)	5 890,4	0,0
Tejbeszállítás-csökkentés támogatása	365,4	0,0
Különleges tejtámogatás	0,0	31,1
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	4,8	0,3
Állatbetegségek megelőzésének támogatása (vemhes üsző)	603,2	1 047,4
Állatjólét (VP Tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás)	5 635,2	8 329,1
Tejtermelők ideiglenes rendkívüli támogatásához kapcsolódó mezőgazdasági csekély összegű támogatás	-0,4	0,0
Húsmarhatartás	19 224,9	20 198,6
Húsmarhatartás-támogatás – termeléstől elválasztott	3 351,9	3 056,4
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – termeléstől elválasztott	2 742,0	2 534,1
Termeléshez kötött híztobikartartás támogatása	1 567,7	1 562,4
Anyatehén-támogatás		8,0
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	2 220,2	2 428,2
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	9 343,0	10 609,5
Sertés	17 300,8	16 955,2
Tenyézkoca állatjóléti támogatás	7 985,6	7 379,8
Sertés állatjóléti támogatás	9 274,7	9 250,8
Mangalica jövedelempótló támogatás		281,6
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	40,5	43,0
Baromfi	16 673,0	17 515,6
Baromfi állatjóléti támogatás	11 736,2	13 202,4
Étkezési tojást termelő tyúkállományok, valamint tenyészbarmfifajok állatjóléti támogatások	1 354,4	1 414,8
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi	2 258,1	2 543,9
Víziszárnyas-feldolgozó támogatás		354,9
Madárinfluenza miatti jövedelempótló csekély összegű támogatás	1 324,3	-0,4
Juhok, kecskék	7 269,6	7 932,9
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása	6 275,2	6 968,3
A tenyészkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának mezőgazdasági csekély összegű támogatása	368,2	380,8
Kérődző szerkezetátalakítás	66,0	49,2
Anyakecske de minimis támogatás	172,2	174,6
Anyajuhtartás de minimis támogatása	0,7	0,8
Anyajuh-támogatás	16,3	0,0
Átmeneti nemzeti anyajuhtartás támogatása		17,6
Anyajuhtartás kiegészítő támogatása – termeléstől elválasztott	370,9	340,2
Kiegészítő anyajuhtartás de minimis támogatása	0,0	1,6
Méhészet	1 512,6	1 617,7
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	1 454,1	1 549,9
Méhészeti járművekre igénybe vehető de minimis támogatás	58,6	67,8
Egyéb jogcímek	14 183,2	15 946,8
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – egyéb (baromfin és vemhes üszőn kívül)	7 136,8	8 114,8
Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás	3 593,4	4 425,1
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	1 928,8	1 876,0
Állattenyésztési feladatok	1 297,9	1 296,0
Minőségi pontytenyésztés támogatása	84,2	89,4
Tenyésznyúl tenyésztésbe állításának de minimis támogatása	76,9	79,0
Rendezett piaci kapcsolatok kialakítása érdekében nyújtott csekély összegű (de minimis) támogatás	65,2	66,5
Összesen	118 257,1	131 393,0

Forrás: AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztési ágazat támogatása 2018-ban 17,0 milliárd forinttal bővült, így összesen 315,0 milliárd forint támogatásban részesültek az ágazat szereplői (8. táblázat).

Az ágazat részére biztosított szubvenció összegének zöme (94,3 százaléka) továbbra is területalapú támogatásként és zöldítési komponens formájában jutott el a kedvezményezettekhez 71-29 százalékos megoszlásban. A 2018 első fél évében kifizetésre került 66,1 milliárd forint zöldítéstámogatás és 74,2 milliárd forint területalapú támogatás az előző termelési évhez köthető. A 2018. termelési évhez kapcsolódóan év végéig 20,8 milliárd forint zöldítési támogatásban és 135,7 mil-

liárd forint területalapú támogatásban részesültek a gazdálkodók. A zöldítéstámogatások alacsony szintje azzal magyarázható, hogy az uniós szabályok szigorítása miatt a zöldítésre vonatkozó 10/2015. (III. 13.) FM rendeletet is módosítani kellett. A kifizetésekre csak a megnövekedett ellenőrzési feladatok lezárásával kerülhet sor, így azok áthúzódtak a 2019. évre.

A szántóföldi növények közül a szemes és a szálas fehérjenövények kaptak jelentős támogatást, együttesen mintegy 8,1 milliárd forintot.

A dohányágazat részére uniós forrásból finanszírozott szerkezetátalakítási támogatás 2015-ben megszűnt, ezáltal az ágazat kizárólag nemzeti költségvetésből részesülhet támogatásban. Ennek megfelelően nemzeti támogatás keretében (kiegészítő termeléstől elválasztott és csekély összegű támogatás formájában) 6,1 milliárd forintot vettek igénybe a 2018. évben.

8. táblázat: A szántóföldi növénytermesztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2017 és 2018

	millió HUF	
Jogcím	2017	2018
Területalapú támogatás	158 432,2	209 943,3
Zöldítéstámogatás igénylése	124 477,2	86 940,7
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	2 387,6	3 917,5
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	1 006,6	1 154,2
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	1 865,7	2 370,2
Száritott takarmány de minimis támogatás	186,7	176,8
Növényegészségügyi vizsgálatok támogatása	145,7	101,5
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás	90,6	25,1
Szemes fehérjenövény-támogatás igénylése	3 940,9	4 072,1
Szálas fehérjenövény-támogatás igénylése	3 912,2	4 004,3
Rizstermesztés támogatásának igénylése	337,9	598,7
Ipari olajnövény-termesztés támogatása		645,6
Dohány általános csekély összegű támogatás	576,8	455,7
Dohány mezőgazdasági csekély összegű támogatás	602,3	584,8
Összesen	297 962,3	314 990,4

Megjegyzés: A területalapú támogatásból és a hozzá kapcsolódó zöldítésből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesült, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Kertészeti ágazat támogatása

A kertészeti ágazat csaknem 24,8 milliárd forint támogatásban részesült 2018-ban, melyből 5,4 milliárd forint hazai, 19,4 milliárd forint pedig uniós forrás. A kifizetések 31,2 százaléka a gyümölcsstermesztés támogatására irányult (7,7 milliárd forint). A gyümölcsstermesztők eltérő mértékű támogatásra jogosultak az extenzív és az intenzív termesztéstechnológiával művelt ültetvények esetén, a 7,7 milliárd forintból 4,6 milliárd forintot kaptak az extenzív, 3,1 milliárd forintot az intenzív ültetvények. További 12,4 százalék (3,1 milliárd forint) az Iskolagyümölcs-program keretében került felhasználásra. Az ágazatba befolyt támogatási összeg

17,1 százalékát (4,2 milliárd forintot) a zöldség-gyümölcs termelői szervezetek kapták kiegészítő nemzeti támogatásként, további 16,8 százalék a borászati ágazat támogatását szolgálta. Emellett jelentős volt az ipari zöldségnövény-termesztés támogatása és a zöldségnövény-termesztés támogatása, előbbi az ágazat támogatási összegének 13,8, utóbbi pedig 6,0 százalékát tette ki (9. táblázat).

A 2017. év októberi viharban kárt szenvedett fóliás termelők 2018-ban igényelhetek jövedelempótló támogatást, amelyet a fóliasátraik újjáépítésére, fóliapalást beszerzésére fordíthatnak. Az érintett termelők 200,7 millió forint támogatásban részesültek.

9. táblázat: A kertészeti ágazat részére folyósított támogatások, 2017 és 2018

	millió HUF	
Jogcím	2017	2018
Borászati ágazat támogatása	6 422,3	4 158,7
Egyes speciális szövetkezesek támogatása	5 346,4	4 232,0
Iskolagyümölcs-program	3 145,1	3 065,4
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	374,6	389,7
A szőlőültetvényeken megvalósuló növényegészségügyi védekezés támogatása	26,6	29,8
Fűszerpaprika-termelők de minimis támogatása	51,0	46,6
Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	2 567,3	52,0
Extenzív gyümölcsstermesztés támogatása		4 613,6
Intenzív gyümölcsstermesztés támogatása		3 063,2
Fóliasátor viharkár de minimis támogatása		200,7
Feldolgozóipari zöldségnövény-támogatás igénylése	191,5	21,9
Ipari zöldségnövény-támogatás igénylése	2 933,5	3 430,5
Zöldségnövény-termesztés támogatás igénylése	2 419,3	1 483,9
Összesen	23 477,9	24 788,0

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer I. pillére – az agrárkárenyhítés – keretében a 2017. évi időjárás okozta károk kompenzálására jóváhagyott összeg az első negyedévben kifizetésre került 7,1 milliárd forint összegben¹, az év további részében csupán jogorvoslati ügyek kapcsán nőtt ez az összeg 0,1 milliárd forinttal (10. táblázat). A tavalyi évben is a legnagyobb mértékű veszteségeket a jégeső okozta. A Nemzeti Ag-

rógazdasági Kamara (NAK) jégkarmérséklő rendszerével várhatóan jelentősen csökkenni fog a kárarány. Számottevő károkat szenvedtek elsősorban a gyümölcs-termesztők a tavaszi fagyok miatt.

A II. pillér, azaz a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás finanszírozása a Vidékfejlesztési Program 2014–2020 keretében valósult meg 5,0 milliárd forint összegben, melyből 4,8 milliárd forintot a negyedik negyedévben folyósítottak a termelők részére.

Össességében a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer keretében 12,2 milliárd forintot fizettek ki a termelők számára 2018 végéig.

10. táblázat: A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer kifizetései, 2018

		millió HUF
Jogcím	2018	
Nemzeti agrárkárenyhítés	7 231,9	
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott nemzeti támogatás	837,5	
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott uniós támogatás	4 143,7	
Összesen	12 213,1	

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

¹ Forrás: Pénzügyi Hírlevél, XI. évfolyam, 2. szám, 2018

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hiteligazdálkodása

A Központi Statisztikai Hivatal Gyorstájékoztatója szerint Magyarország bruttó hazai terméke tovább folytatta bővülését, a szezonális és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint 2018 negyedik negyedének végére 4,8 százalékkal nőtt az egy évvel korábbi értékhez képest. A gazdaság erejét mutatja, hogy nemzetgazdasági szinten a beruházások egy év alatt 17,0 százalékkal, míg a mezőgazdaságban 8,3 százalékkal bővültek.

A nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya 2015 óta fokozatosan emelkedik, amelynek egyik mozgatórugója, hogy a jegybanki alapkamat tartósan alacsony szinten stagnál. Az állomány értéke 2018 negyedik negyedének végén 7454,1 milliárd forint volt, amely 14,8 százalékkal meghaladta az előző évi értéket. A teljes hitelállomány 57,6 százalékat a forintalapú, 42,4 százalékat pedig a devizaalapú hitelek tették ki.

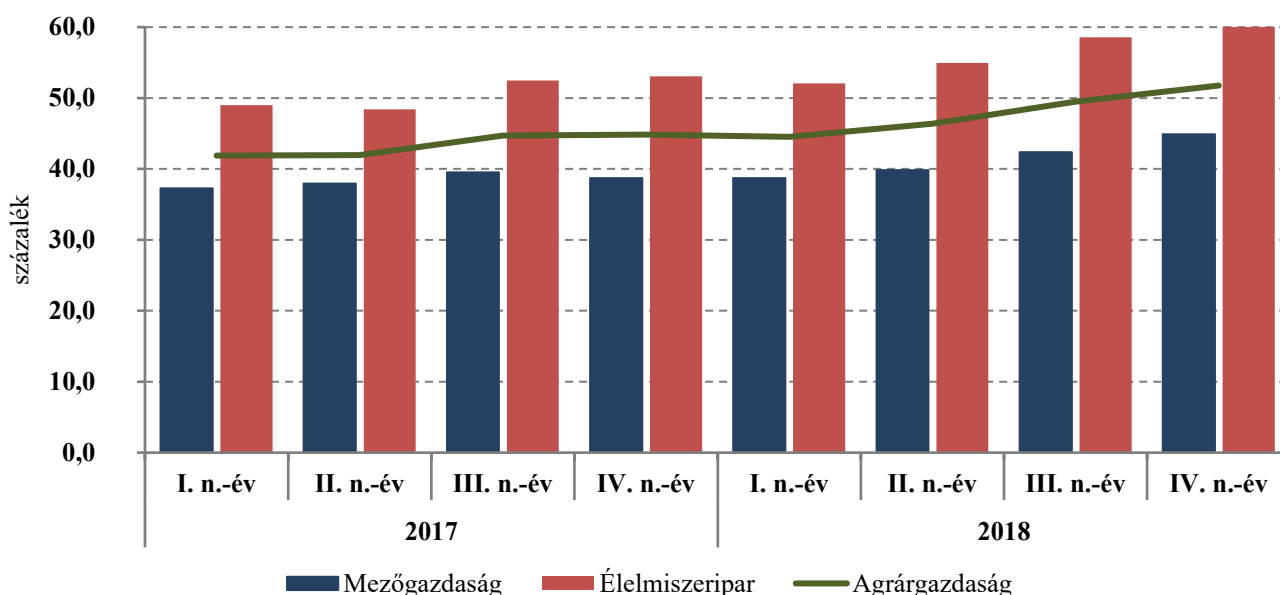
Nemzetgazdasági szinten a hitelállományon belül a rövid lejáratú hitelek értéke 2018 negyedik negyedében 17,2 százalékkal 2061,7 milliárd forintra növekedett az előző év azonos időszakához képest. A hosszú lejáratú hitelállomány ugyanezen időszakban 13,9 százalékkal 5392,4 milliárd forintra bővült.

Az agrárgazdaság hitelállományára is hatással volt, hogy az MNB 2016-ban elindította a Növekedéstámogató Programját (NTP), amely a bankok piaci hitelezéséhez való visszatérését segítette elő a Növekedési Hitelprogram (NHP) fokozatos kivezetésével és az új Piaci Hitelprogram (PHP) meghirdetésével. A program első szakasza sikeresnek bizonyult, és a Monetáris Tanács döntése alapján 2018-ban a bankok hitelezési kötelezettségvállalását a korábbi 190 milliárd forintról 230 milliárd forintra emelték. A PHP második szakasza 2019. február 28-ig nyújtott pozitív ösztönzést a kkv-hitelezés bővítésére. A program célja, hogy elősegítse a piaci alapú hitelezés térnyerését.

A teljes agrárgazdaság hitelállománya 2018. december 31-én 1125 milliárd forintot tett ki, amelyből a mezőgazdasági hitelállomány 623,0 milliárd forintot, míg az élelmiszeripari 502,0 milliárd forintot jelentett. A teljes ágazati hitelállomány 51,8 százaléka piaci alapú hitel volt (5. ábra). A mezőgazdaságban a piaci alapú hitelállomány aránya 44,9 százalékot ért el az aktuális negyedévben, amely 6,2 százalékpontos növekedést mutatott az előző év azonos időszakához képest. Ezzel szemben az élelmiszeriparban ugyanezen állomány aránya 60,3 százalék volt. A mezőgazdasághoz hasonlóan itt is nőtt a részesedés, az előző év negyedik negyedéhez képest 7,2 százalékponttal.

A teljes agrárgazdaság hitelállománya 2018. december 31-én 1125 milliárd forintot tett ki, amelyből a mezőgazdasági hitelállomány 623,0 milliárd forintot, míg az élelmiszeripari 502,0 milliárd forintot jelentett. A teljes ágazati hitelállomány 51,8 százaléka piaci alapú hitel volt (5. ábra). A mezőgazdaságban a piaci alapú hitelállomány aránya 44,9 százalékot ért el az aktuális negyedévben, amely 6,2 százalékpontos növekedést mutatott az előző év azonos időszakához képest. Ezzel szemben az élelmiszeriparban ugyanezen állomány aránya 60,3 százalék volt. A mezőgazdasághoz hasonlóan itt is nőtt a részesedés, az előző év negyedik negyedéhez képest 7,2 százalékponttal.

5. ábra: Az agrárgazdaság piaci hitelállományának aránya

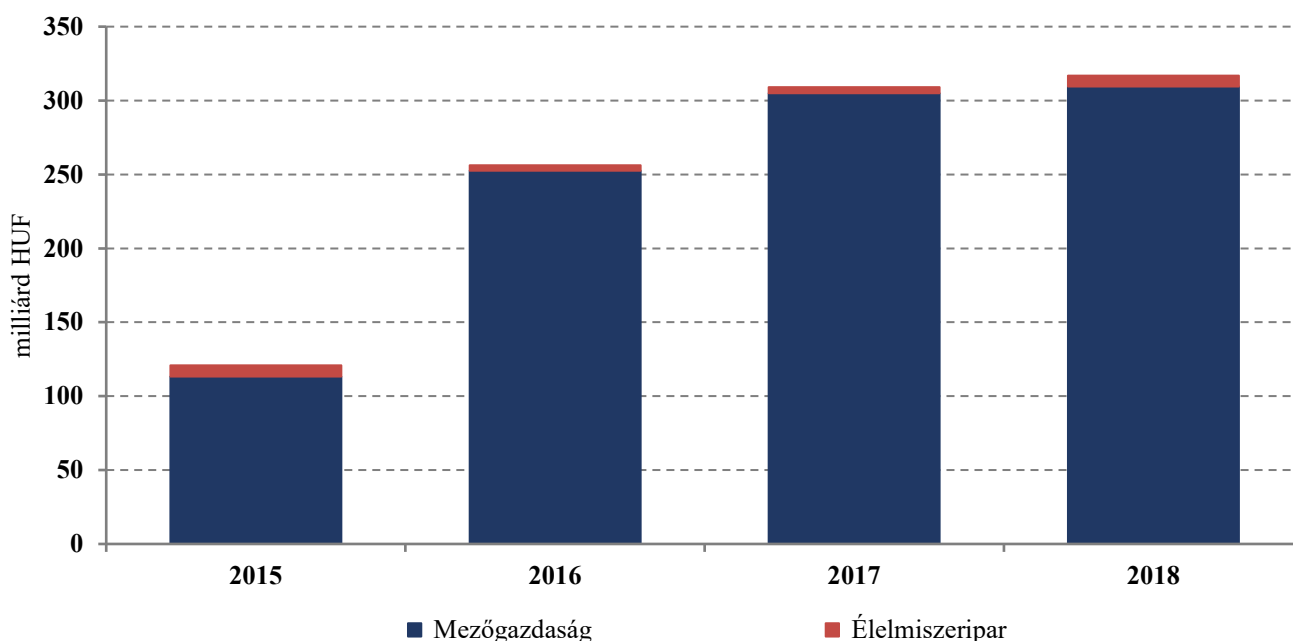
Az egyéni gazdaságok hitelállománya

A mezőgazdasági és élelmiszeripari egyéni gazdaságok együttes hitelállománya az elmúlt négy évben fokozatosan emelkedett. Az állomány értéke előző évhez képest 2,5 százalékkal, azaz 7,6 milliárd forinttal bővült. Az egyéni gazdaságok 2017. évi 309,2 milliárd forintos hitelállománya 28,9 százalékos részesedéssel bírt az agrár-gazdaság teljes (társas és egyéni hitelállomány) 1070,6 milliárd forintos hitelállományából, 2018 negyedik negyedévének végén ez az arány 28,2 százalékra mérséklődött. Ez azt jelenti, hogy az összesen

1125,0 milliárd forintból 316,8 milliárd forintot az egyéni, 808,2 milliárd forintot pedig a társas vállalkozások képviseltek. A részesedés csökkenésének oka elsősorban az, hogy az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelei egy év alatt 8,5 százalékkal bővültek.

Az egyéni gazdaságok hitelállományából 98,7 százalékot a mezőgazdasági, 1,3 százalékot az élelmiszeripari szakágazatok képviseltek 2017 negyedik negyedévében. Előbbi 2018 negyedik negyedévében az egy évvel ezelőtti értékhez képest 4,4 milliárd forinttal 309,4 milliárd forintra nőtt, utóbbi 3,3 milliárd forinttal, 4,1 milliárd forintról 7,4 milliárd forintra bővült (6. ábra).

6. ábra: Az egyéni gazdaságok hitelállománya adott év december 31-én

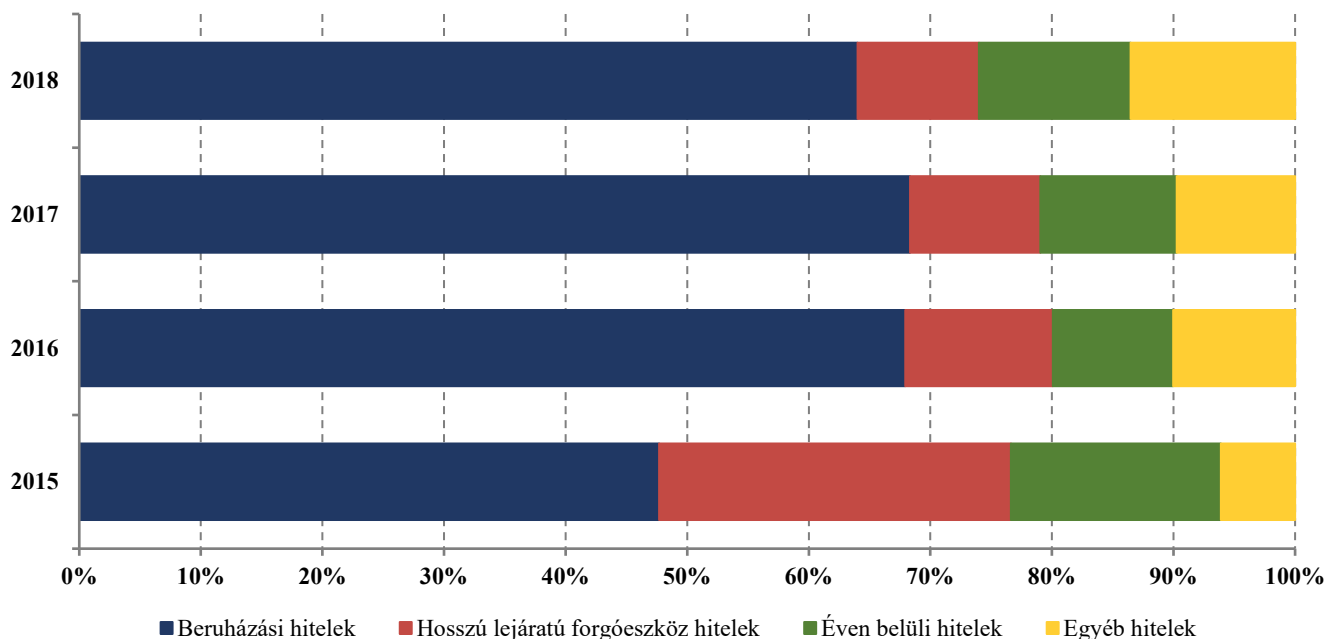

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságok beruházási hitelállományának 2015 óta tartó dinamikus bővülése megállt, értéke 2018 negyedik negyedévének végére 5,0 százalékkal (10,4 milliárd forinttal) csökkent egy év alatt. A hosszú lejáratú forgóeszközhitelek állománya 5,3 százalékkal szintén mérséklődött. Ezzel szemben az éven belüli hiteleké 12,7 százalékkal, míg az egyéb hitelek állománya 41,2 százalékkal bővült 2017 negyedik negyedévéhez képest.

A mezőgazdaságban működő egyéni gazdaságok hitelállományából a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek értéke összesen 74,0 százalékot (229 milliárd forint) jelentett, amely 5,1 százalékponttal volt alacsonyabb az egy évvel ezelőtti értéktől (7. ábra). A kedvezményes hitelprogramokhoz nem kötődő (piaci) hitelállomány a teljes hitelösszeg 27,7 százalékát (85,7 milliárd forint) tette ki 2018 negyedik negyedévének végén.

7. ábra: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a főbb hitelcél szerint adott év december 31-én**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között kerültek feltüntetésre.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdaságon belül a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó egyéni gazdaságok hitelállománya volt a legmarkánsabb 2018 negyedik negyedében is, részesedése 68,7 százalékot tett ki. Az ágazat hitelállománya az aktuális negyedév végére 0,2 százalékkal 212,6 milliárd forintra csökkent az előző év azonos időszakához képest. A beruházási hitelek 6,0 milliárd forintos és a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek 1,6 milliárd forintos csökkenését az egyéb hitelek 6,6 milliárd forintos növekedése sem tudta ellensúlyozni. A szántóföldi növénytermesztők hitelállományával ellentétben az állattenyésztési szakágazatban egy év alatt 7,2 százalékkal, azaz 2,9 milliárd forinttal emelkedett a hitelállománya értéke, amely a forint folyószámlahitelek, az éven belüli hitelek és az egyéb hitelek 4,1 milliárd forintos bővülésének volt köszönhető.

A kertészeti ágazat hitelállománya 5,2 százalékkal emelkedett, az egyéb szakágazatok vállalkozásai által felvett hitelállomány 0,6 milliárd forinttal nőtt, állománya 29,7 milliárd forintot tett ki 2018 negyedik negyedének végén (10. táblázat).

Az egyéni gazdaságok mezőgazdasági hitelállományának 44,4 százaléka az őstermelőkhöz, 55,6 százaléka pedig az egyéni vállalkozókhoz került 2018 negyedik negyedének végén.

11. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2018. IV. negyedév végén**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Ebből:				
		beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitel	folyószámla-hitelek	éven belüli hitelek	egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	212,6	147,5	20,0	15,5	5,8	23,8
Állattenyésztés	43,9	23,8	5,9	5,3	1,8	7,0
ebből						
baromfi	7,7	3,4	0,9	1,7	0,3	1,3
sertés	9,4	5,5	1,1	0,9	0,6	1,3
szarvasmarha	16,6	8,6	3,2	1,8	0,7	2,3
Kertészet	23,3	13,2	2,4	2,6	0,5	4,6
Egyéb	29,7	13,6	2,6	3,2	3,8	6,5
Összesen	309,4	198,0	30,9	26,6	11,9	41,9

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdaságban működő egyéni vállalkozások újonnan folyósított hiteleinek értéke a 2017. negyedik negyedévi 21,3 milliárd forintról 17,8 milliárd forintra csökkent. A szántóföldi növénytermesztők vették fel a legtöbb új hitelt 10,6 milliárd forint értékben, ami az ágazat állományának 59,7 százalékát jelentette. A szántóföldi növénytermesztők által felvett új hitelek 25,4 százaléka beruházási hitel, míg 20,6 százaléka hosszú lejáratú forgóeszközhitel volt. A beruházási hi-

telek egy évvel ezelőtti 62,4 százalékos részesedése 37,0 százalékponttal mérséklődött az aktuális negyedévben. Az állattenyésztéssel foglalkozók 3,2 milliárd forint új hitelt vettek fel, amelynek csak 15,8 százaléka volt beruházási hitel. A mezőgazdaságba kihelyezett új hitelállomány 7,8 százaléka a kertészeti ágazat gazdálkodóihoz, míg 14,3 százaléka az egyéb szakágazatba tartozókhoz került (11. táblázat).

12. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok újonnan folyósított hitelállománya 2018 IV. negyedévében, kiemelt hitelcélok szerint**

milliárd HUF

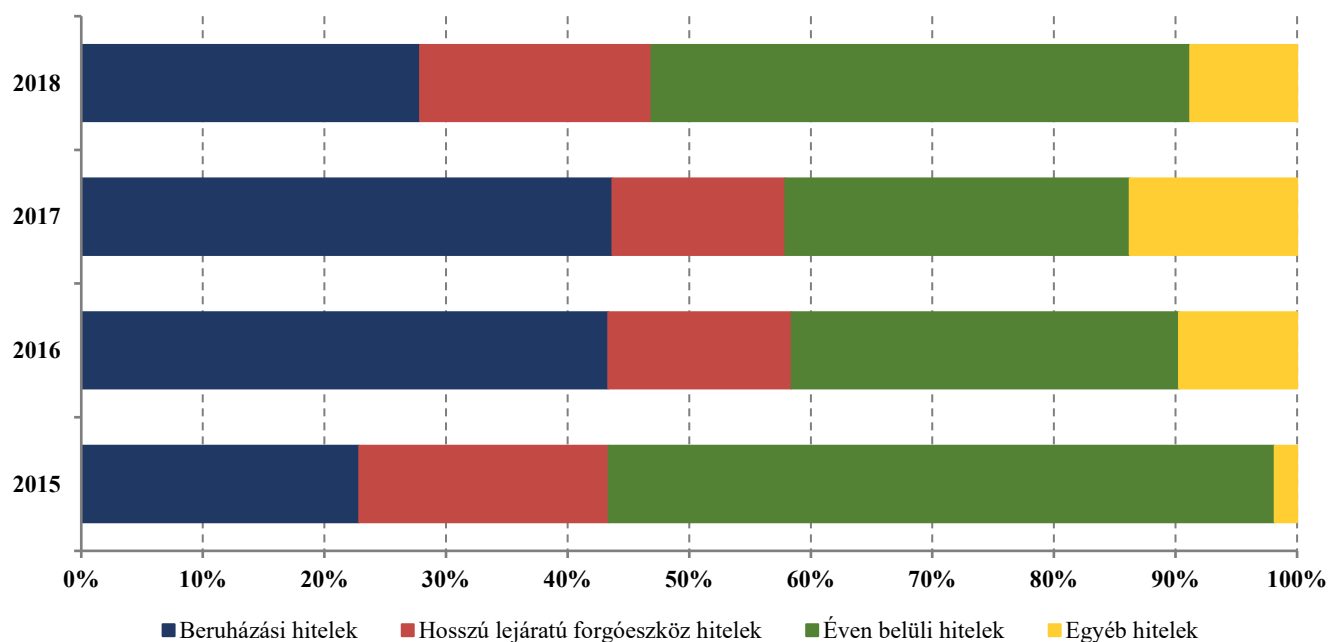
Szakágazat	Összesen	Ebből:				
		beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitel	folyószámla-hitelek	éven belüli hitelek	egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	10,6	2,7	2,2	1,9	1,8	2,1
Állattenyésztés	3,2	0,5	0,9	0,6	0,3	1,0
ebből						
baromfi	1,3	0,0	0,1	0,3	0,1	0,7
sertés	0,4	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0
szarvasmarha	1,1	0,4	0,4	0,1	0,1	0,1
Kertészet	1,4	0,3	0,2	0,2	0,1	0,6
Egyéb	2,6	0,4	0,2	0,5	0,8	0,6
Összesen	17,8	3,9	3,5	3,3	2,9	4,3

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripar egyéni vállalkozásainak hitelállománya az előző év azonos időszakához képest 80,0 százalékkal 7,4 milliárd forintra nőtt 2018 negyedik negyedévének végére, melyből a piaci hitelállomány 2,0 milliárd forintot képviselt. A növekedést a beruházási hitelek, a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek és az

éven belüli hitelek együttes, összesen 4,2 milliárd forint értékű növekedése eredményezte. Az ágazatban az összes hitel 44,3 százalékát az éven belüli hitelek, míg 27,9 százalékát a beruházási hitelek jelentették az aktuális negyedév végén (8. ábra).

8. ábra: **Az élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint adott év december 31-én**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A társas vállalkozások hitelállománya

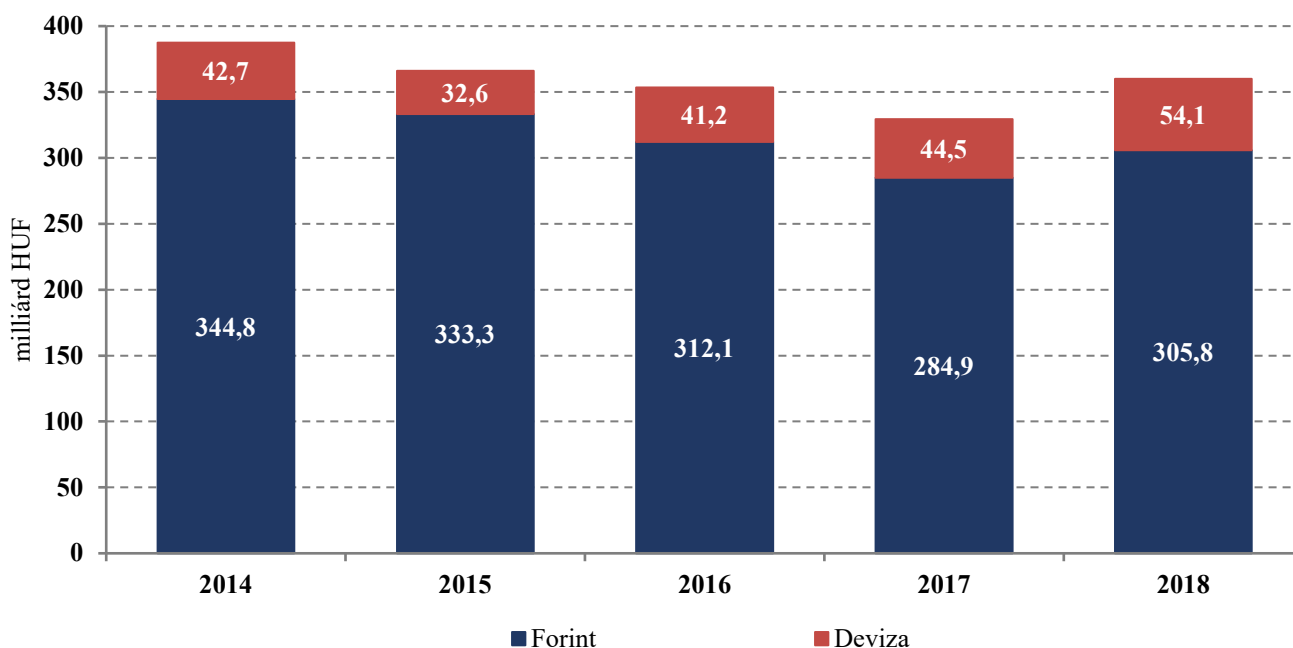
A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 2014 negyedik negyedétől fokozatosan mérséklődött egészen 2018-ig, míg az élelmiszeripar az elmúlt 10 év legmagasabb értékét mutatta 2018 év végén.

A nemzetgazdasági hitelállományból (7454,1 milliárd forint) a mezőgazdasági társas vállalkozások 360,0 milliárd forintot, az élelmiszeripari társas vállalkozások 513,3 milliárd forintot tudhattak magukénak az aktuális negyedévben. A mezőgazdasági vállalkozások részesedése tovább folytatta csökkenését 2018 negyedik negyedévében is, értéke 4,8 százalékra mérséklődött, míg az élelmiszeripar aránya a teljes nem-

zetgazdasági hitelállományból 6,9 százalékon stagnált az elmúlt két év negyedik negyedévi adatai alapján. Ez azt jelenti, hogy a két ágazat együttesen a teljes hitelállomány 11,7 százalékát (873,3 milliárd forint) tette ki, amely az egy évvel ezelőtti értéket 96,7 milliárd forinttal haladta meg.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományán belül a forinthitelek értéke az előző évekkal ellentétben jelentős mértékben, azaz 21,0 milliárd forinttal emelkedett. A forinthitelekhez hasonlóan a devizahitelek volumene is nőtt, egy év alatt 9,7 milliárd forinttal. A devizahitelek növekedésének köszönhetően részesedésük a mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományából 15,0 százalékra bővült, amely az elmúlt 5 év legmagasabb értéke (9. ábra).

9. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása adott év december 31-én

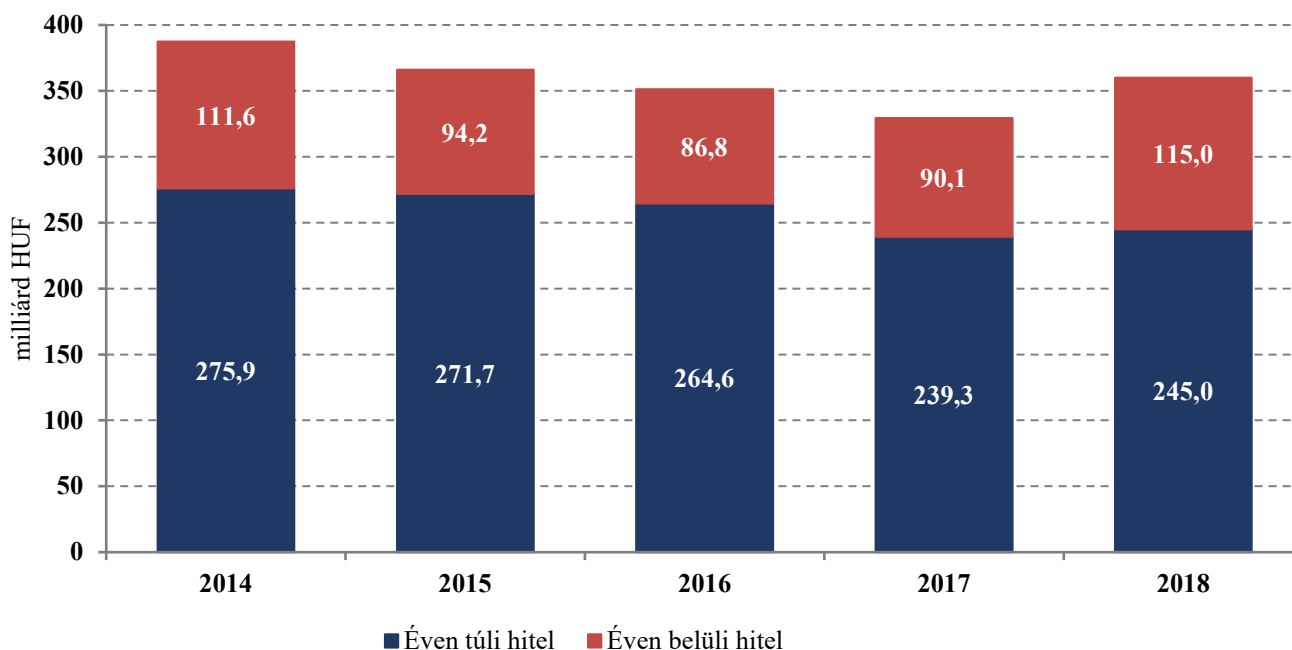

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági ágazat társas vállalkozásainál az éven túli hitelek állománya újra emelkedett az aktuális negyedévben, így az állomány értéke 245,0 milliárd forintot tett ki, ami 2,4 százalékos növekedést jelentett az előző év azonos időszakához képest. Az éven belüli hi-

telek állománya 15,0 százalékkal 115,0 milliárd forintra nőtt egy év alatt, ennek hatására részesedése 31,9 százalékra emelkedett, ami 4,6 százalékponttal haladta meg az egy évvel ezelőtti értéket (10. ábra).

10. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratidő szerint adott év december 31-én**

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A társas vállalkozások hitelállományáról az Agrárminisztérium is végez adatgyűjtést 2016 I. negyedéve óta, amelynek keretében az agrárfinanszírozásban meghatározó pénzügyi intézetek hitelcél, al- és szakágazati, valamint gazdálkodási forma szerinti részletezettségű adatokat bocsátanak rendelkezésre. Az Agrárminisztérium (AM) adatgyűjtése kismértékben eltér az MNB társas vállalkozások hitelállományát bemutató adatbázisától. Az eltérés egyik oka, hogy az AM statisztikája könyv szerinti értéken alapul, míg az MNB bruttó fennálló tőkeösszeghez tartozó záróállományokat használ, ami az ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege. A különbség másik oka, hogy a külföldi pénzügyi intézetek magyarországi fióktelepei esetében az AM csak a 100 milliárd forintot meghaladó mérlegfőösszeggel rendelkező fióktelepektől, míg az MNB a 100 milliárd alatti mérlegfőösszeggel rendelkezőktől is gyűjt adatot.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 2018. negyedik negyedévének végén előző év azonos időszakához képest 2,6 százalékkal 313,6 milliárd forintra emelkedett. A teljes hitelállomány 39,7 százaléka a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó társas vállalkozásokhoz került, ami 1,0 százalékponttal

maradt el az előző évi részesedéstől. Az ágazat hitelállománya – az évközi ingadozásoktól eltekintve – stagnálást mutatott az elmúlt egy évben. Szintén jelentős mértékű volt az állattenyésztési szakágazat részesedése 41,1 százalékkal. A szántóföldi növénytermesztéssel szemben az állattenyésztési ágazat hitelállománya egy év alatt 9,9 százalékkal emelkedett, amelyet jelentős mértékben a baromfiágazat hitelállományának 7,4 milliárd forintos növekedése eredményezett. A kertészeti ágazat hitelállománya az aktuális negyedévben 10,7 milliárd forint volt, amely az egy évvel ezelőtti értéktől 38,5 százalékkal maradt el (12. táblázat).

A mezőgazdasági társas vállalkozásokhoz kihelyezett hitelállomány 85,4 százaléka forintalapú, míg 14,6 százaléka devizaalapú volt.

Az újonnan folyósított hitelek összege a mezőgazdasági társas vállalkozásoknál 25,8 százalékkal 56,3 milliárd forintra emelkedett a 2017. negyedik negyedév végén folyósított 44,7 milliárd forinthez képest. A hitelek legnagyobb része az állattenyésztőkhöz (43,2 százalék) és a szántóföldi növénytermesztőkhöz (37,1 százalék) került. A teljes mezőgazdasági hitelösszegeből a piaci hitelek értéke 75,6 százalékot, azaz 42,6 milliárd forintot tett ki.

13. táblázat: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2018. IV. negyedév végén**

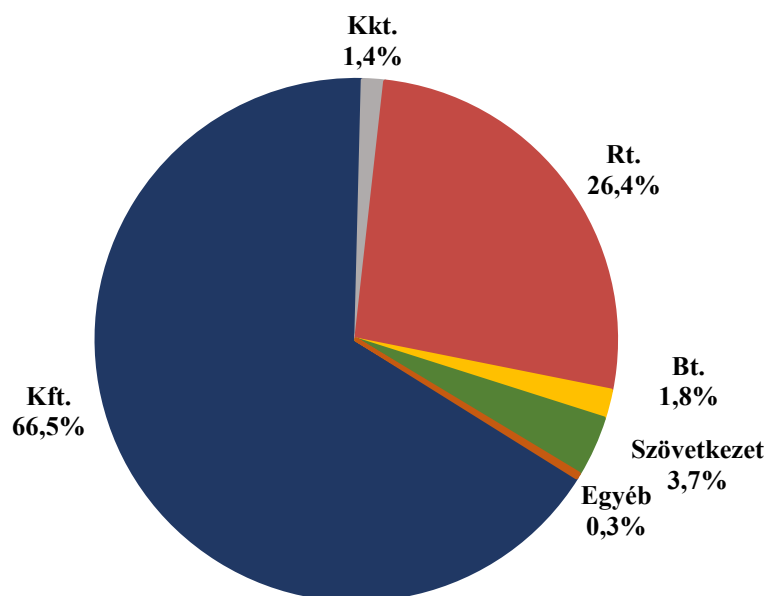
Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitelek	folyószámlahitelek	éven belüli hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	124,6	45,7	24,7	18,0	21,5
Állattenyésztés	128,9	42,5	37,4	12,8	24,6
ebből					
baromfi	42,7	15,9	12,4	2,9	8,9
sertés	35,3	13,0	8,8	4,6	4,3
szarvasmarha	47,1	12,6	15,4	4,9	10,7
Kertészet	10,7	3,1	2,5	1,2	2,0
Egyéb	49,4	15,7	13,0	6,2	9,6
Összesen	313,6	107,0	77,6	38,2	57,6

milliárd HUF

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A gazdálkodási formák szerinti bontást tekintve megállapítható, hogy a hitelek túlnyomó többsége (92,9 százalék) kft.-k és rt.-k tevékenységének szolgáltatásban állt 2018. negyedik negyedévének végén, míg a

szövetkezetek részesedése 3,7 százalékot, a bt.-k és a kkt.-k által felvett hitelek összességében 3,1 százalékot jelentettek a teljes hitelállományból (11. ábra).

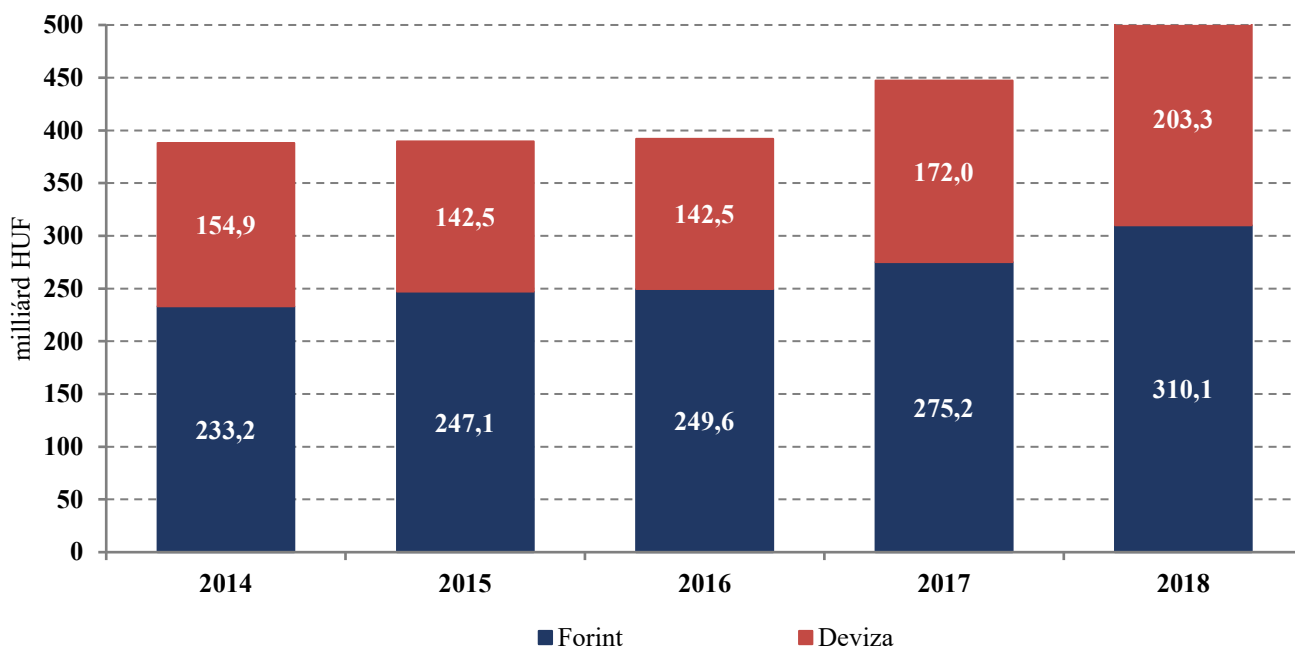
11. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási forma szerint 2018. IV. negyedév végén**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya 66,1 milliárd forinttal bővült 2017. negyedik negyedévéhez képest az aktuális negyedévben. Ezen belül a forintalapú hitelek 12,7 százalékkal 310,1 milliárd fo-

rintra, a devizahitelek értéke pedig 18,1 százalékkal 203,3 milliárd forintra nőtt a vizsgált időszakban. A devizahitelek aránya 39,6 százalékra emelkedett, ami megközelítette a 2014. év végi értéket (12. ábra).

12. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya forrás szerint adott év december 31-én

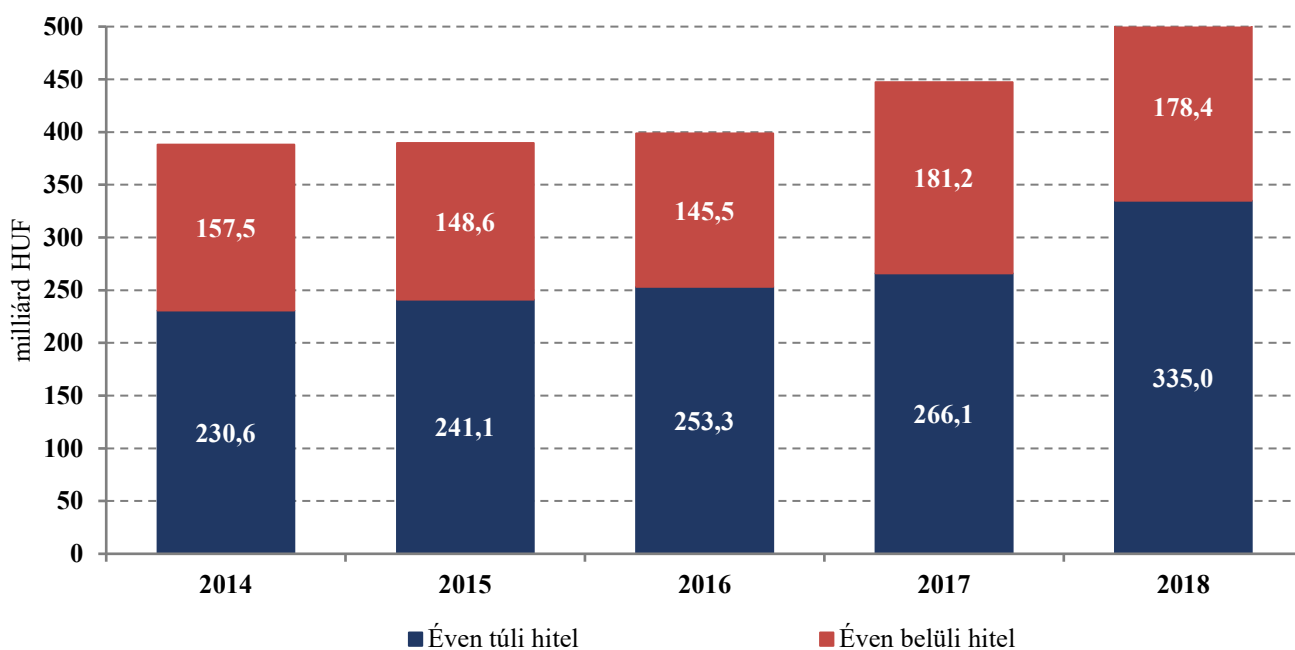

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági ágazattal ellentétben az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál tovább folytatódott az éven belüli hitelek részarányának évek óta tartó csökkenése. Ennek megfelelően az éven belüli hitelek állomá-

nya 1,6 százalékkal 178,4 milliárd forintra mérséklődött az aktuális negyedévben, míg az éven túli hitelek értéke 25,9 százalékkal 335,0 milliárd forintra bővült, így részarányuk 65,3 százalékot tett ki (13. ábra).

13. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratí idő szerint adott év december 31-én

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az Agrárminisztérium adatai alapján az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is az éven túli hitelek túlsúlya jellemző, 54,1 százalékot képviseltek a 494,6 milliárd forintos élelmiszeripari hitelállományból 2018 negyedik negyedévének végén. A beruházási hitelek értéke az előző év végéhez képest 4,7 százalékkal, 170,0 milliárd forintról 177,9 milli-

árd forintra, a hosszú lejáratú forgóeszközhitelk értéke pedig 24,0 százalékkal, 72,3 milliárd forintról 89,6 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedév végére. Az éven belüli hitelek állománya egy év alatt 6,6 százalékkal nőtt. A piaci hitelek 300,6 milliárd forintot tettek ki, ami a teljes hitelállomány 60,8 százalékát adta (13. táblázat).

14. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2018. IV. negyedév végén**

milliárd HUF					
Szakágazat	Összesen	Ebből: beruházási hitelk	hosszú lejáratú forgóeszközhitelk	folyószámlahitelk	egyéb éven belüli hitelk
Összesen	494,6	177,9	89,6	69,8	103,5
Ebből:					
Húsfeldolgozás, tartósítás	61,3	37,2	7,9	5,7	6,1
Baromfihúsfeldolgozás, tartósítás	40,9	15,4	12,3	2,4	9,4
Hús-, baromfihús készítmény gyártása	7,5	5,9	0,0	0,8	0,6
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	3,6	1,7	0,2	0,1	0,7
Egyéb gyümölcs-, zöldség feldolgozás, tartósítás	69,8	10,1	15,0	4,5	26,1
Olaj gyártása	14,6	0,5	0,0	11,3	2,7
Tejtermék gyártása	19,4	9,3	1,9	4,8	3,0
Malomipari termék gyártása	39,2	3,3	3,9	11,2	18,5
Kenyér, friss pékáru gyártása	16,0	5,8	2,0	2,9	3,6
Tésztafélék gyártása	13,8	4,3	1,1	1,2	3,0
Tartósított lisztesáru gyártása	4,5	2,9	0,3	0,5	0,6
Haszonállat eledel gyártása	18,4	1,5	3,5	1,0	6,3
Hobbiállat eledel gyártása	2,7	1,2	1,0	0,1	0,4
Egyéb élelmiszeripar	182,8	78,8	40,6	23,1	22,6

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A teljes hitelállomány legnagyobb hányadát továbbra is az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozással és tartósítással foglalkozó és a húsfeldolgozás, tartósítás szakágazat vállalkozásai vették igénybe (14,1, illetve 12,4 százalék) 2018 negyedik negyedévében. A húsfeldolgozás, tartósítás (+10,0 milliárd forint), a

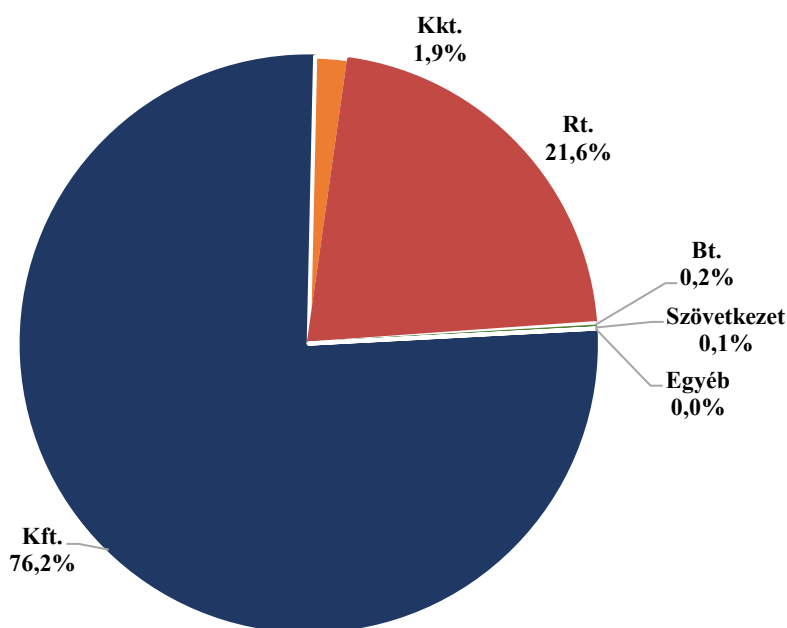
baromfihús-feldolgozás, tartósítás (+12,2 milliárd forint) és a malomipari termékek gyártása (+3,6 milliárd forint) szakágazat tudta növelni jelentősebb mértékben a hitelállományát az előző év azonos időszakához képest (13. táblázat).

Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is a kft.-k és rt.-k hitelállománya a legjelentősebb, részesedésük együttesen 97,8 százalék volt 2018. negyedik negyedévének végén. Legkisebb hitelállománnyal a szövetkezetek és bt.-k rendelkeztek, hitelfelvevő képességüket a kedvezményes élelmiszeripari hitelprogramok erősíthetik a jövőben (14. ábra).

Az újonnan folyósított hitelek összege az aktuális negyedév végére az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál 129 milliárd forint, azaz 81,5 százalékkal

emelkedett 2017. negyedik negyedévének végén folyósított 71 milliárd forinthez képest. A hitelek legnagyobb része egy évvel ezelőtt az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás szakágazat vállalkozásaihoz került (27,5 százalék), az aktuális negyedévben pedig az egyéb szakágazati kategóriába tartozó vállalkozásokhoz (57,0 százalék). A teljes élelmiszeripari hitelösszegeből a piaci hitelek értéke 40,6 százalékot, azaz 52,3 milliárd forintot tett ki.

14. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási formák szerint 2018. IV. negyedév végén**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitorési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőségű mezőgazdasági ágazatoknak (elsősorban az állattenyésztési és egyes kertészeti ágazatoknak) olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését, másrészt hosszú távú forgótőkét nyújtson a tőkehiányos ágazatnak. Az Agrárminisztérium (AM) az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészített. E kedvezményes eszköztárra támaszkodva a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhetnek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram;
- az MNB által 2015. március 16-án elindított Növekedési Hitelprogram+;
- az MNB által 2016. januárban elindított Növekedéstámogató Program (lásd részletesen az NHP Hitelprogramon belüli fejezet);
- döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok.

MFB-hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait

csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a feltételrendszerben meghatározott célra, továbbá az MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprogramok forint hitelre devizakamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek ebből vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfolyamgarancia-megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt.² az Agrárminisztériummal (korábban: Földművelésügyi Minisztérium) történő együttműködésben 2015-ben három hitelprogramot – MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020 – indított, amelyekből közvetlenül vagy közvetítőkön keresztül 2016-ban és 2017-ben is részesültek a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások. Az MFB Zrt. a forgóeszköz-hitelprogramokkal alapvetően az agrárium három szegmensét célozta meg: mezőgazdasági termelés (kiemelten az állattenyésztés versenyképességének növelése), forgóeszközhitel biztosítása a zöldség-gyümölcs termelői csoportoknak, termelői szervezeteknek, illetve az élelmiszeripar versenyképességének növelése. A forgóeszköz-hitelprogramok keretében összesen 29 milliárd forint hitelösszeg áll a vállalkozások rendelkezésére. A hitelprogramok a piacon elérhető egyik legalacsonyabb kamatú, államilag támogatott agrárforgóeszközhitel konstrukciónak minősülnek.

A 6 milliárd forint keretösszegű (amelyből 4 milliárd forint a nagy- és középvállalatok, 2 milliárd forint a kis- és mikrovállalkozások számára elkülönítve) **MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020** az élelmiszeripari vállalkozások – maximum 6 éves lejáratú – forgóeszköz-finanszírozása által segíti elő az élelmiszeripar versenyképességét. Felhasználható forgóeszközhitel kiváltására is. A vállalkozások által felvehető hitel összege 50–500 millió forint között lehet, aminek éves kamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalékos hitelintézeti kamatfelár. Az AM a hitelprogramhoz 60 százalékos, de maximum 4 százalékpontos költségvetési kamattámogatást biztosít csekély összegű támogatásként. A hitel éves kamata így mintegy 2,2 százalék körül alakult.

² Az elmúlt években a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára elérhető programokról (közvetlenül vagy közvetve az agráriumhoz

kapcsolódva) bővebb információ a Pénzügyi Hírlévl korábbi számaiban található.

Az **MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020** összesen 8 milliárd forint keretösszegben, 2–7 éves futamidejű forgóeszközhitelt (forgóeszköz beszerzésére) biztosít a zöldség- és gyümölcstermékpályán működő termelői szervezeteknek és előzetesen elismert zöldség-, gyümölcstermelői csoportoknak, az egyéb mezőgazdasági és erdészeti termékpályán működő, minősített elismeréssel rendelkező termelői csoportoknak. A felvehető hitel összege 50–250 millió forint lehet, aminek kamata 3 havi EURIBOR + RKAF³ + legfeljebb 3 százalékpont/év. Ezen hitelprogram keretében felvett hitelekhez, hasonlóan az MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020-hoz, az FM 60 százalékos kamattámogatást biztosít, így a hitelek éves kamatlába mintegy 2 százalékos szint körül alakult.

A 15 milliárd forintos keretösszegű **MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020** a mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával, halgazdálkodással foglalkozó vállalkozások, továbbá a baromfi, nyúl, sertés és szarvasmarha állattenyésztési ágazatban tevékenykedő termelők számára nyújt maximum 6 éves futamidejű hitelt. A hitel összege 1–50 millió forint (termelők esetében maximum 500 millió forint) lehet, aminek hitelkamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalékpont/év. Az AM ehhez a hitelprogramhoz is 60 százalékos kamattámogatást biztosít, így a hitelek éves kamatlába mintegy 2,2 százalékpont.

Az MFB 2018-ban meghirdette az MFB Nemzeti Gépf finanszírozási Program Mezőgazdasági Vevőfinan-

szírozási Hitelprogramot és az MFB Nemzeti Gépf finanszírozási Program Mezőgazdasági Vevőfinanszírozási Zárt Végű Pénzügyi Lízing Programot, melyek együttes kerete 50 milliárd forint, valamint az MFB Nemzeti Gépf finanszírozási Program Mezőgazdasági Gépgyártó- és Forgalmazó Finanszírozási Hitelprogramot 30 milliárd forintos kerettel a mezőgazdasági gépek gyártásával, forgalmazásával foglalkozó cégek, illetve a kis- és középvállalkozások számára.

A vállalkozások beruházási és versenyképesség növelő tervei támogatására az MFB 2019 elejétől meghirdeti az MFB Versenyképességi Hitelprogramját 100 milliárd forint keretösszeggel, amely az agrár és nem agrár kis- és középvállalkozások mellett a nagyvállalkozások számára is elérhető lesz.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazat vállalkozásaihoz kihelyezett kedvezményes hitelek fennálló állománya 2018. december 31-én 99,9 milliárd forintot tett ki, ami 11,1 százalékkal volt alacsonyabb az egy évvel ezelőtti értéknél. Ebből a mezőgazdaság 94,9, az élelmiszeripar 5,1 százalékos részesedéssel bírt.

A szántóföldi növénytermesztő gazdaságok továbbra is jelentős hányadot képviseltek a teljes mezőgazdasági hitelállományból (75,0 százalékpont). Az állattenyésztéssel foglalkozók 11,8 százalékpontot, a kertészeti tevékenységet folytató vállalkozások 7,5 százalékpontot vetettek igénybe, míg az egyéb szakágazati kategóriába tartozó vállalkozások részesedése 5,7 százalékpont volt 2018 negyedik negyedévének végén (14. táblázat).

³ Az RKFA az MFB refinanszírozási kamatfelára, amelynek mértéke évente változó.

15. táblázat: Az MFB-hitelek fennálló állománya a mezőgazdaságban, 2018. december 31.

					milliárd HUF
Megnevezés	Szántóföldi	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Összesen	71,2	7,1	11,2	5,4	94,9
ebből					
Mikrovállalkozás	66,5	7,0	10,8	5,0	89,3
Kisvállalkozás	1,2	0,0	0,4	0,3	1,9
Középvállalkozás	1,9	–	0,0	0,1	2,0
Nagyvállalkozás	1,5	–	–	–	1,5

Megjegyzés: A csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
 Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari vállalkozások fennálló MFB-hiteleinek értéke 5,0 milliárd forint volt 2018 negyedik negyedévének végén, amely 33,1 százalékkal maradt el az egy évvel ezelőtti értéktől. A hitelállományon belül a legnagyobb arányban a nagy- és középvállalkozások hitelállománya csökkent. A nagyvállalkozások részese-

dése a teljes állomány 27,9 százalékát tette ki. A középvállalkozások részesedése 26,8, a kisvállalkozásoké 24,6, a mikrovállalkozásoké pedig 10,9 százalék volt. A mezőgazdasági ágazat kedvezményes fennálló hitelállománya 18,8-szorosa volt az élelmiszeripar hasonló hitelállományának (15. táblázat).

16. táblázat: Az MFB-hitelek fennálló állománya az élelmiszeriparban, 2018. december 31.

		milliárd HUF
Megnevezés	Hitelek értéke	
Egyéni gazdaságok	–	
Társas vállalkozások	4,6	
ebből		
Mikrovállalkozás	0,6	
Kisvállalkozás	1,2	
Középvállalkozás	1,4	
Nagyvállalkozás	1,4	
Nem besorolható*	0,5	
Összesen	5,0	

Megjegyzés: A csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
 Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az MFB Zrt. különböző agráriumot célzó hitelprogramjai keretében kihelyezett állományok adatait a 19. és 20. táblázat tartalmazza, amelyek közül kiemelés érdemel a Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hite-

program és az Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hiteprogram II. keretében nyújtott 28,6 milliárd forintos jóváhagyott hitelállomány.

Kedvezményes EXIM-konstrukciók

A Magyar Export-Import Bank Zrt. (Eximbank) és a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (MEHIB) célja, hogy a magyar exportőrök számára hatékony finanszírozási és biztosítási konstrukciókat szolgáltasson. Az integrált keretek között működő bank és biztosító feladatát közös szervezetben és megjelenéssel, EXIM elnevezéssel végzi. Az EXIM arra törekszik, hogy lefedje az exporttevékenység teljes vertikumát a beszerzéstől a termelésen át az értékesítési folyamat támogatásáig. Az Eximbank exportösztönző termékeivel az exportteljesítést megelőző időszakra nyújt közvetlen finanszírozást az exportőrök, valamint a 2018 júliusában bevezetett új Exportélénkítő konstrukciók keretében nemcsak a direkt exportőröknek, hanem azok beszállítói részére is, illetve közvetett módon, hitelintézeteken keresztül refinanszírozási hitel formájában. Az export-utófinanszírozás az exportteljesítést követő időszakot jelenti, lehetőséget teremtve az exportőrnek, hogy a vevője részére halasztott fizetési feltételeket biztosíthasson, miközben a teljesítést követően azonnal hozzájut annak ellenértékéhez. A rövid lejáratú hitelek 6–24 hónap, a közép/hosszú lejáratú hitelek 2–10 év futamidejűek.

Feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)et⁴ előállító vállalkozások számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- fix kamatozású, rövid lejáratú (6–36 hónap) exportélénkítő hitelek forgóeszköz-finanszírozásra;
- fix kamatozású, közép-/hosszú lejáratú (maximum 10 év) exportélénkítő hitelek beruházásra (beleértve a lízinget is);
- versenyképesség-növelő belföldi forgóeszköz- és beruházási hitel (lízing is), melynek nem feltétele az export;
- rövid lejáratú (maximum 18 hónap) biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;

- követelésvásárlás, faktoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékessége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Nem feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)et⁵ előállító vállalkozások számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- fix kamatozású, rövid lejáratú (6–36 hónap) exportélénkítő hitelek forgóeszköz-finanszírozásra;
- fix kamatozású, közép-/hosszú lejáratú (maximum 10 év) exportélénkítő hitelek beruházásra (beleértve a lízinget is);
- rövid lejáratú biztosítások (maximum 18 hónap) a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- követelésvásárlás, faktoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékessége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Az Eximbank által agrárvállalkozások részére nyújtott exportösztönző hitelek értéke az elmúlt egy év alapján tovább bővült, így értéke 2018 negyedik negyedévének végén 143,7 milliárd forintra nőtt. Ezen belül az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya 2017 negyedik negyedévéhez képest 12,4 százalékkal 135,5 milliárd forintra bővült, míg a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 13,3 százalékkal 8,3 milliárd forintra bővült 2018 negyedik negyedévében.

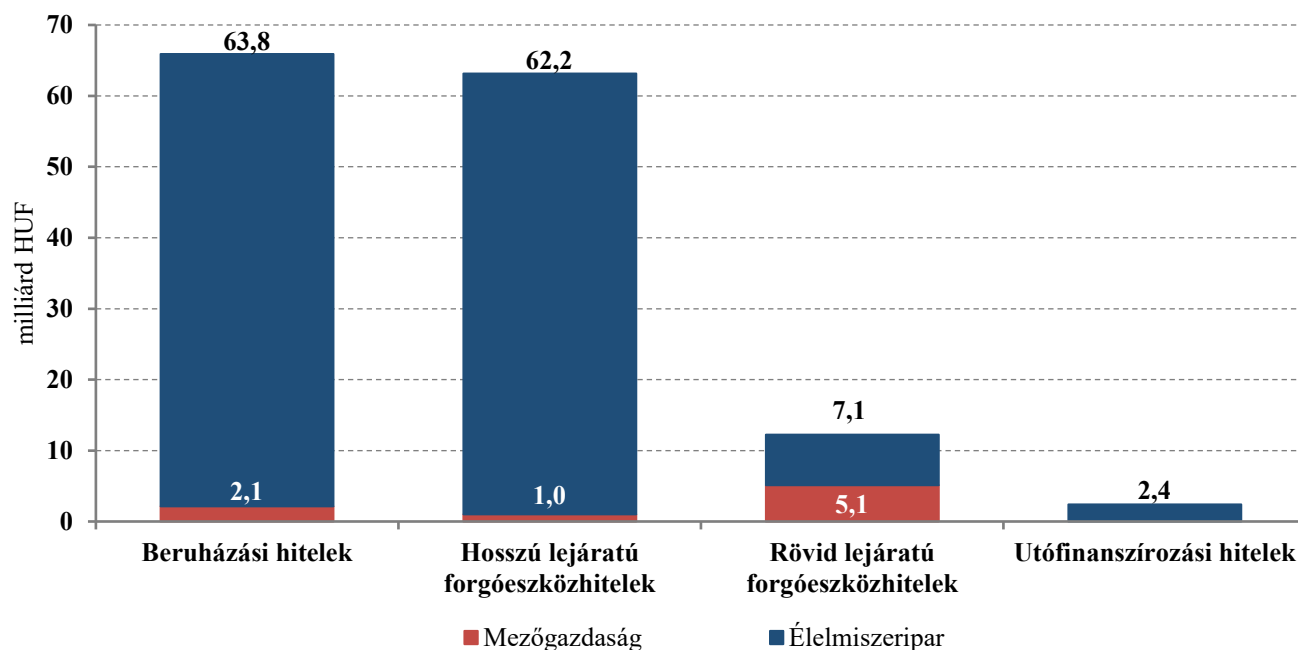
A fennálló hitelállomány többsége (98,3 százalékban) továbbra is export-előfinanszírozási hitel volt. Az utófinanszírozási hitelek aránya ennek megfelelően csupán 1,7 százalékot tett ki az aktuális negyedévben. Az előfinanszírozású hiteleknél továbbra is a forgóeszköz-hitelek domináltak (53,4 százalék), de részesedésük folyamatosan csökken a beruházási hitelek javára (15. ábra).

⁴ A mezőgazdasági termék/ek feldolgozása (mezőgazdasági terméken végrehajtott bármely olyan művelet, amely esetében a keletkező termék szintén mezőgazdasági terméknek minősül, kivéve a mezőgazdasági üzemben végzett, az állati vagy növényi termékek első értékesítésre való előkészítéséhez

szükséges tevékenységeket) – azaz a kezdeti feldolgozási szint alá nem tartozó tevékenység (TEÁOR 10-11) – során előállított termék/kek.

⁵ Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) I. számú mellékletében felsorolt mezőgazdasági termékek a kezdeti feldolgozási szintig.

15. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és ágazat szerint 2018. december 31-én

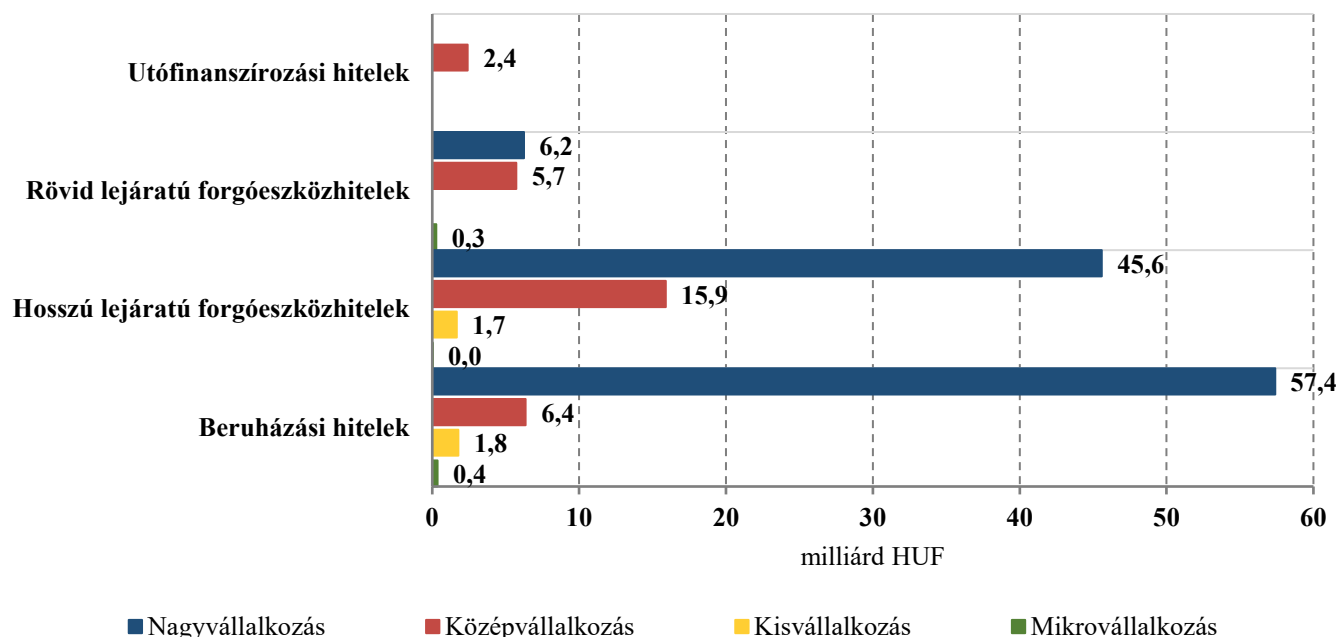

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az EXIM exportösztönző hiteleit elsősorban a nagy- és középvállalkozások vették igénybe összesen 139,6 milliárd forint értékben, ami 19,6 százalékkal haladta meg 2017 negyedik negyedévének értékét (16. ábra). A nagyvállalkozások exportösztönző hitelein belül 2018 negyedik negyedévében a beruházási hitelek tovább növelték részesedésüket, arányuk 52,5 százalékra bővült az egy évvel ez-

előtti 43,7 százalékkal szemben. A középvállalkozásoknál a hosszú lejáratú forgóeszközhitel részesedése volt kiemelkedő (52,3 százalék). A kisvállalkozások közel azonos arányban vettek fel beruházási és forgóeszközhitelt (51,7, illetve 48,3 százalék), míg a mikrovállalkozásoknál a beruházási és a rövid lejáratú forgóeszközhitel domináltak (55,2, illetve 42,1 százalék).

16. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és méret szerint 2018. december 31-én

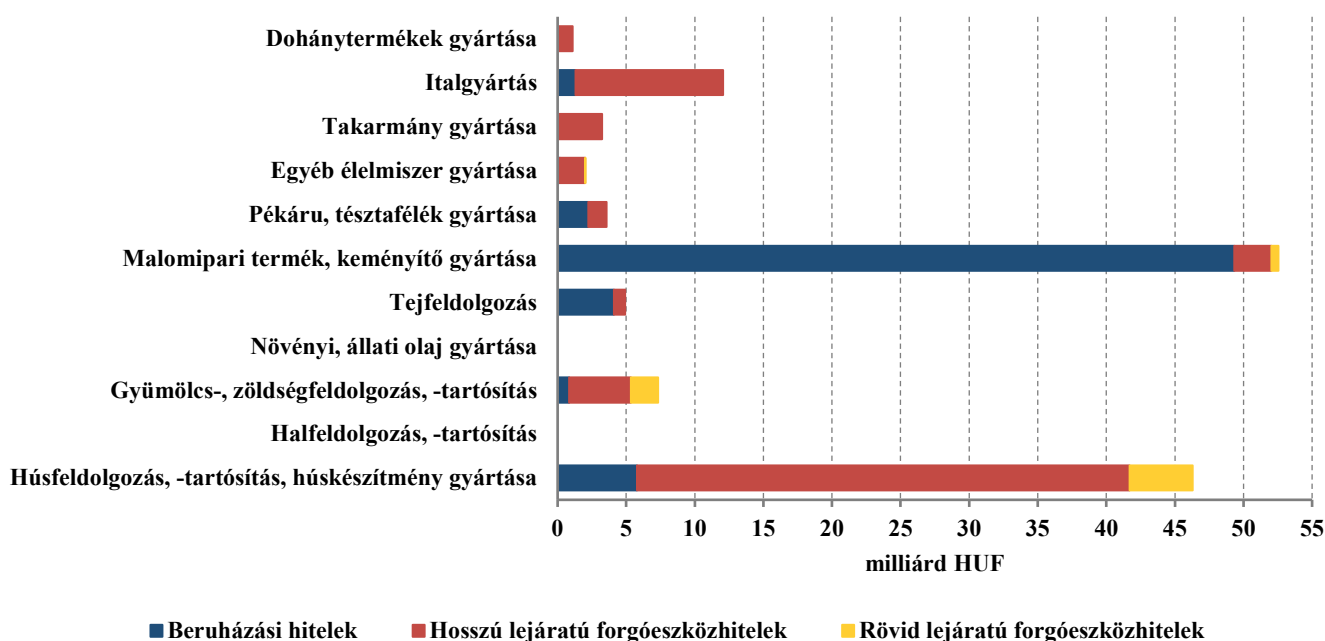

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az exportösztönző hitelek tekintetében a húsfeldolgozással foglalkozó alágazat, a gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás, az italgyártás, a tejfeldolgozás és a malomipari termék, keményítő gyártása érdemel kiemelt, amely szegmensek az élelmiszeripar exportösztönző hiteleinek 92,6 százalékát tudhatták magukénak, ami

1,0 százalékponttal haladta meg az egy évvel ezelőtti arányt. A többi al- és szakágazat részesedése együttesen mintegy 9,9 milliárd forintot jelentett. A malomipari termék, keményítő gyártása alágazat önmagában az összes felvett hitelből 39,5 százalékot képviselt (17. ábra).

17. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya az élelmiszeriparban lejárat és szakágazatok szerint 2018. december 31-én

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

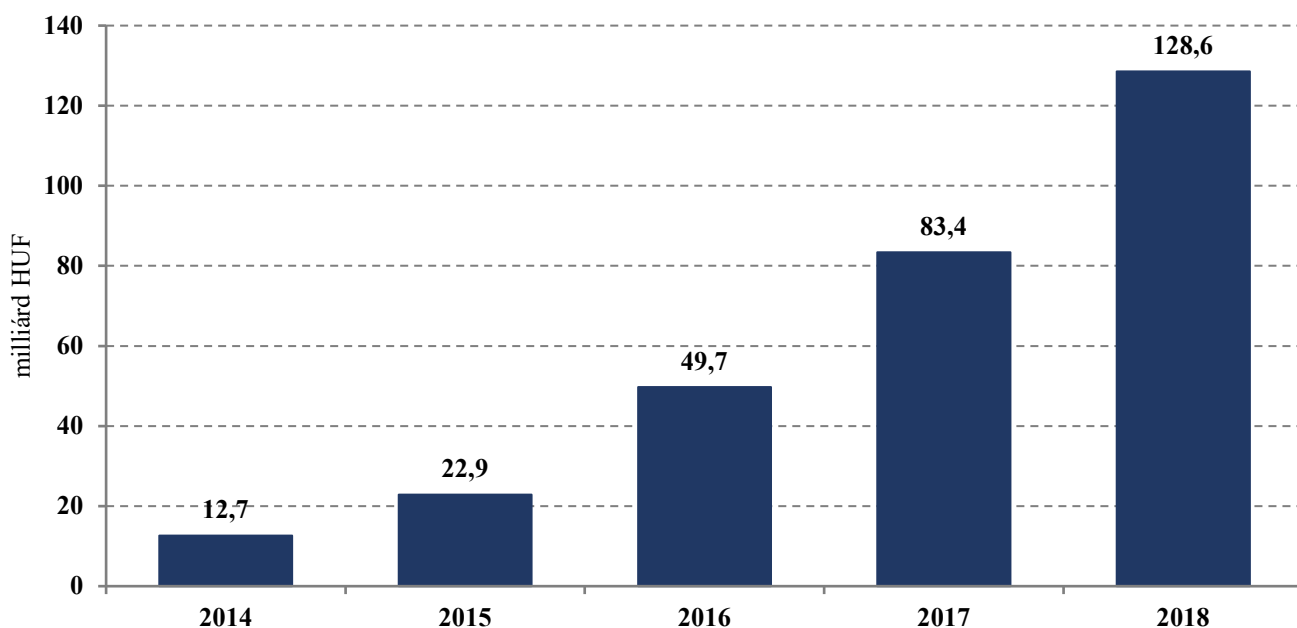
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, ami 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára. Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) Folyószámlahitel a mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szervezeteknek és egyéni gazdaságoknak/vállalkozásoknak (őstermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességdíj-támogatás mellett folyószámlahitelt. A program az alapkondíciók mellett a fagykárosult, jégkárosult és az úgynevezett átmeneti támogatásra jogosult vállalkozások számára teljes körű kamat-, kezességdíj- és egyéb költségmentességet biztosít. Az Agrárminisztérium a program keretében továbbra is évi 4 százalékpont kamattámogatást és

80 százalék garanciadíj-támogatást nyújt. A Széchenyi Kártya Folyószámlahitel feltételei folyamatosan javultak, 2017 augusztusának végén 100 millió forintra emelkedett a hitelkeret felső határa, és a korábbi 50 millió forintig járó kezességi díjtámogatás már a teljes hitelösszegre vonatkozik. Ezáltal az agrárium szereplői az olcsóbb hitelekkel könnyebben juthatnak forráshoz.

A mezőgazdasági és az élelmiszeripari vállalkozásoknak az ASZK Folyószámlahitel keretein belül benyújtott hiteligénye továbbra is dinamikusan bővült, az előző év azonos időszakához képest 35,2 százalékkal 15 310 darabra nőtt 2018. végére. A hitelintézetek összesen 128,6 milliárd forint értékben kötöttek szerződést az agrárvállalkozásokkal, amely 54,2 százalékkal haladta meg a 2017. év végi állomány értékét. Az ASZK-hitelállomány népszerűségét mutatja, hogy a növekedés dinamikája továbbra sem veszített lendületéből (18. ábra).

18. ábra: A ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitelhez kapcsolódó hitelkeretösszeg kumulált nagyságának alakulása adott év december 31-én

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A leszerződött folyószámlahitel-keret állományából a mezőgazdaság részesedése az előző év azonos időszakához képest 3,3 százalékponttal 87,3 százalékra csökkent, így az állomány értéke 112,2 milliárd forintot tett ki.

A mezőgazdasági ágazatban a folyószámlahitel-keret 45,8 százalékát a családi gazdaságok, 21,4 százalé-

kát az egyéni vállalkozók, 18,1 százalékát pedig a mikro-vállalkozások kapták 2018 negyedik negyedévében.

Továbbra is a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások hitelállománya a legmagasabb, értéke 56,7 milliárd forint volt, amely az előző év azonos időszakának értékét 38,0 százalékkal haladta meg. Viszonylag – relatíve – markánsabb növekedést tudtak

felmutatni az egyéb ágazatba tartozó vállalkozások, melyeknél a hitelállomány értéke 86,0 százalékkal 29,1 milliárd forintra bővült egy év alatt. Az állattenyésztéssel foglalkozóknál is nőtt a hitelállomány értéke 39,0 százalékkal, azaz 5,1 milliárd forinttal. A kertészeti szakágazat hitelkerete változott a legkisebb mértékben, az előző év első negyedéhez képest csupán 2,5 milliárd forinttal emelkedett a hitelkeret összege.

A mezőgazdasághoz hasonlóan az élelmiszeripari

ágazat vállalkozásainak folyószámlahitel-állománya is folytatta dinamikus bővülését, így a hitelkeret értéke 16,4 milliárd forintra emelkedett, amely az egy évvel ezelőtti értéket 107,4 százalékkal múlta felül. Az ágazatban a társas vállalkozások 14,1 milliárd forintos állománnyal rendelkeztek, azon belül a szerződött hitelösszeg 61,2 százaléka a mikrovállalkozásokhoz került. Az egyéni vállalkozók számára biztosított hitelkeret egy év alatt 0,9 milliárd forinttal 2,3 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedév végére (16. táblázat).

17. táblázat: **Az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel-keret összegének kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban, 2018. december 31.**

milliárd HUF

Ágazat	Egyéni				Társas			
	őstermelő	egyéni vállalkozó	családi gazdaság	összesen	mikro-vállalkozás	kis-vállalkozás	közép-vállalkozás	összesen
Mezőgazdaság	5,2	24,0	51,4	80,6	20,3	10,0	1,3	31,6
ebből								
Állattenyésztés	1,2	5,2	5,7	12,2	3,7	1,7	0,7	6,1
Egyéb	0,4	6,8	8,4	15,6	7,6	5,3	0,6	13,5
Kertészet	0,8	2,1	3,8	6,7	1,1	0,4	—	1,4
Szántóföldi növénytermesztés	2,7	9,9	33,5	46,1	8,0	2,6	0,1	10,6
Élelmiszeripar	0,1	1,8	0,4	2,3	8,6	4,9	0,5	14,1
Összesen	5,2	25,8	51,8	82,9	28,9	15,0	1,8	45,7

Megjegyzés: Az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás.

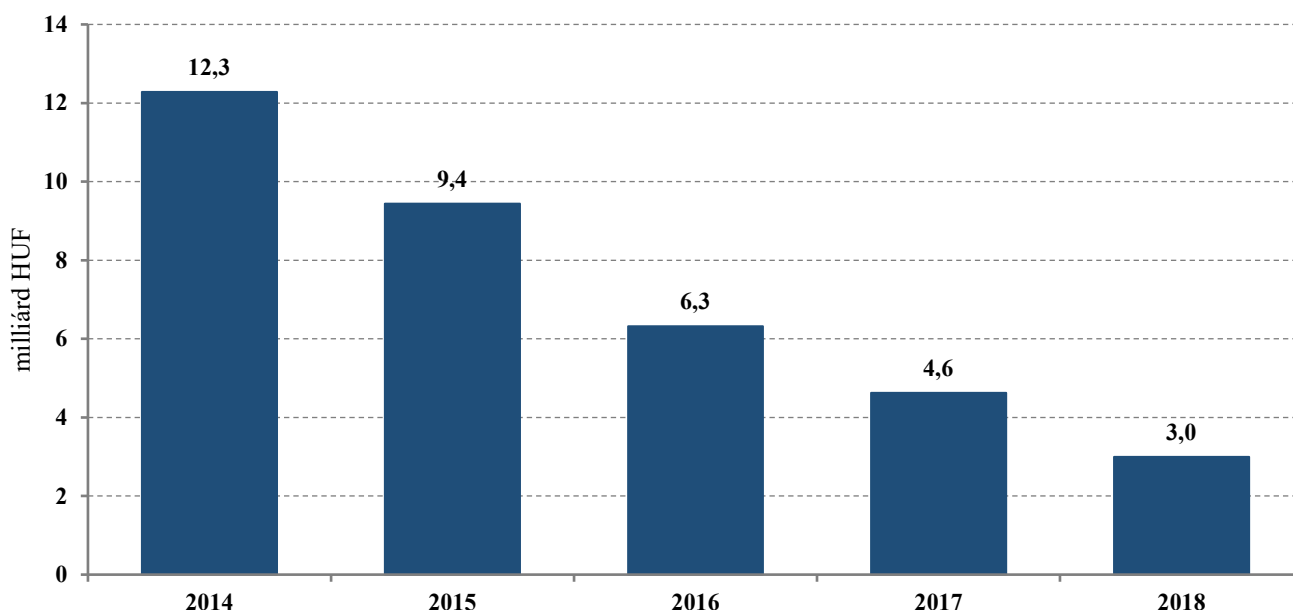
Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Költségvetési kamat- és kezelési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás mellett indított (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programban (továbbiakban: OSAP) gyűjtenek adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás

mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok kint lévő állománya 3,0 milliárd forint volt 2018 negyedik negyedévének végén (nem beleértve a 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján nyújtott beruházási és lízing-kamattámogatást) (19. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknel (25/2004. (III. 3.); illetve 17/2007. (III. 23.) FVM rendelet) és a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleinél (317/2001. (XII. 29.) Kormányrendelet) mutatkoznak.

19. ábra: Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állománya adott év december 31-én

Megjegyzés: Az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján nyújtott beruházási és lízing-kamattámogatást.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A költségvetési kamat- és kezelési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül a jelenleg felfüggesztés alatt álló beruházási hitelkamat-

és lízingdíj-támogatást nyújtó 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján kibocsátott hitelállomány 2018 negyedik negyedévének végén 1035 millió forint volt.

Növekedési Hitelprogram

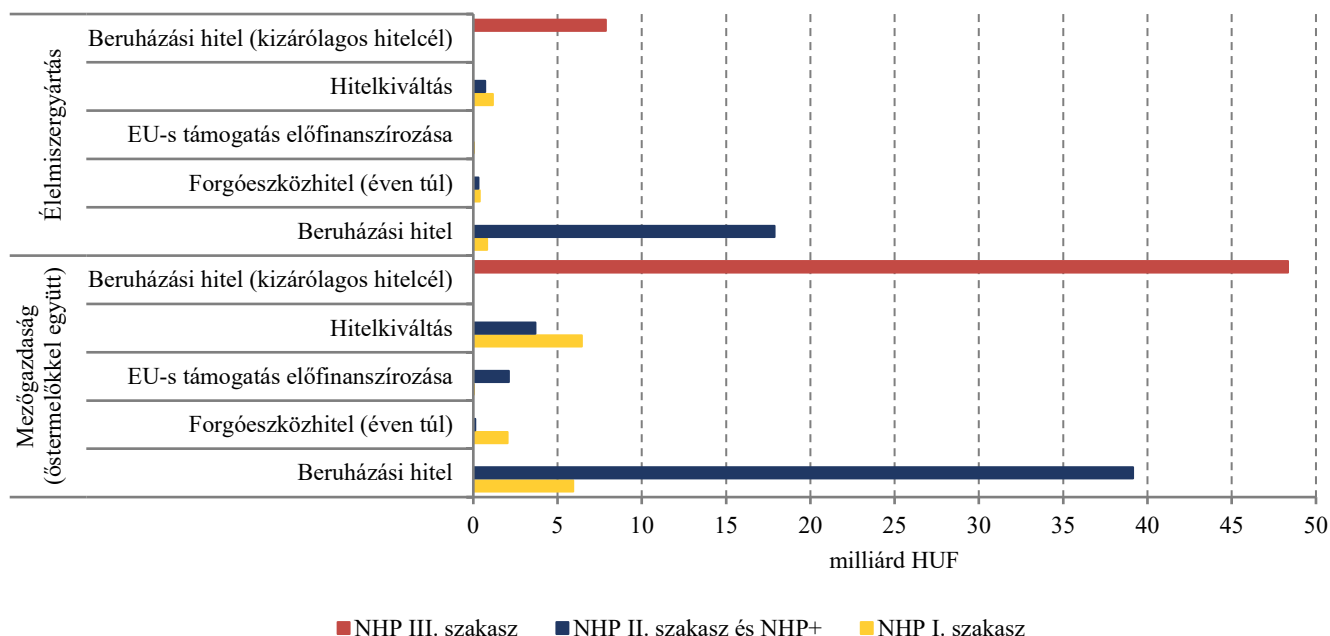
A Magyar Nemzeti Bank Növekedési Hitelprogramja 2017. március 31-én lezárult. A 2013. júniusi indulástól közel 40 ezer mikro-, kis- és középvállalkozás jutott 2800 milliárd forint értékben kedvező finanszírozású hitelhez. A program hatására a korábban tapasztalt kkv-hitelezés 5-7 százalékos visszaesése megállt, sőt növekedésnek indult és 2016-ban már 5-10 százalék közötti sávba került. Az NHP három szakaszában együttevén 1700 milliárd forintnyi hitel- és lízingügylet fedezte az új beruházások finanszírozását. Az MNB becslése szerint az NHP a 2013–2017 közötti időszakban 2-2,5 százalékponttal járult hozzá a gazdaság növekedéséhez, ami éves szinten 0,3-0,8 százalékpontos bővülést jelentett.

Az MNB az NHP új fejezeteként 2019 elején elindította Növekedési Hitelprogram Fix konstrukcióját a kis- és középvállalkozások részére, melynek keretösszege 1000 milliárd forint. Az NHP fix kizárólag a vállalkozások korszerűbbé és hatékonyabbá válásához szükséges beruházások megvalósítását támogatja majd.

Az NHP I. szakaszához kapcsolódóan az agrárgazdaság fennálló hitelállománya mindössze 16,8 milliárd forint volt 2018. negyedik negyedévének végén, amely 18,7 milliárd forinttal elmaradt az előző év azonos időszaki értéktől. Az állományból a mezőgazdasági hitelek (őstermelőkkel együtt) értéke 14,4 milliárd forintot, az élelmiszergyártással foglalkozóké 2,4 milliárd forintot jelentett. A második szakaszban kihelyezett hitelállomány tekintetében a mezőgazdasági vállalkozások még fennálló állománya 45,1 milliárd forint volt, ami 33,0 milliárd forinttal volt alacsonyabb a 2017. negyedik negyedévi értéknél. Az élelmiszeripari vállalkozások állománya 18,9 milliárd forint volt, amely 10,3 milliárd forinttal maradt el az egy évvel korábbi értéktől. A hitelek döntő többségét a beruházási hitelek jelentették.

Az NHP III. szakaszának keretein belül kihelyezett beruházási hitelek fennálló állománya az agrárgazdaságban összességében 56,2 milliárd forint volt, ami a 2017. negyedik negyedévi értéktől 1,6 százalékkal maradt el. Ebből a mezőgazdaság 48,3 milliárd forinttal, az élelmiszeripar pedig 7,9 milliárd forinttal részesedett (20. ábra).

20. ábra: Az NHP egyes szakaszaiban nyújtott hitelek fennálló állományának alakulása a mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozásoknál, 2018. december 31.

Megjegyzés: Európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel 2018. december 31-én fennálló állomány alapján.
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A Növekedési Hitelprogram első két szakaszában kiemelkedő érdeklődés mutatkozott az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (Garantiqa) kezessége iránt. A hitelprogram nagy eredménye volt, hogy az agrárszektor a különböző támogatott hitelprogramokkal mint olcsó forrással korábban nem nagyon tudott élni. Ennek általában a támogatási szabályok vetettek gátat. Ezzel ellentétben az NHP nem tartalmazott támogatási korlátot.

Az NHP keretében 2017 második fél évében az AVHGA és a Garantiqa által kezességvállalásban részesített hitelállomány értéke már csökkent. Az NHP kivezetését követően jelentősen mérséklődött a garanciaszervezetek által nyújtott hitelállomány volumene.

A mezőgazdasági szektor vállalkozásainak garantált hitelállománya 2018 negyedik negyedévének végén 12,2 milliárd forint volt az NHP-hez kapcsolódóan, amely 32,2 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakának értékétől. Ezzel párhuzamosan az élelmiszeripar vállalkozásainak garantált hitelállománya is markánsan csökkent, a 2018. negyedik negyedévi 5,4 milliárd forintos érték 29,9 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakának értékétől (17. táblázat).

A garanciaszervezetek azonban úgy vélik, hogy az NHP kivezetése hosszú távon nem veti vissza markánsan az agrárszektor hitelezését, csupán egyfajta szerkezeti átrendeződés indult el. A jövőben leginkább a mezőgazdasági beruházások alakulása határozza majd meg a hitelpiacot.

18. táblázat: **Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban**

milliárd HUF

Időszak		Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
		I. pillér összesen	II. pillér összesen	I. pillér összesen	II. pillér összesen
2014	I.	8,6	1,0	4,1	0,6
	II.	12,2	0,9	4,2	0,6
	III.	16,7	1,5	5,1	0,6
	IV.	17,4	1,5	6,4	0,9
2015	I.	18,0	1,5	6,9	1,0
	II.	19,1	1,6	7,4	0,9
	III.	20,6	2,2	7,9	1,1
	IV.	15,4	1,4	6,8	0,9
2016	I.	20,4	1,9	8,3	1,0
	II.	19,8	2,1	11,6	1,0
	III.	20,2	2,0	10,3	1,0
	IV.	19,4	2,2	9,9	1,0
2017	I.	19,7	2,2	9,3	1,0
	II.	18,8	2,1	9,0	1,0
	III.	17,9	1,9	8,2	0,9
	IV.	16,3	1,7	7,4	0,4
2018	I.	15,3	1,2	6,7	0,3
	II.	14,3	1,1	6,8	0,3
	III.	14,0	0,9	6,3	0,2
	IV.	11,4	0,8	5,3	0,2

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcsszerepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférést két, az állam által 85 százalékban viszontgarantált garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. számában).

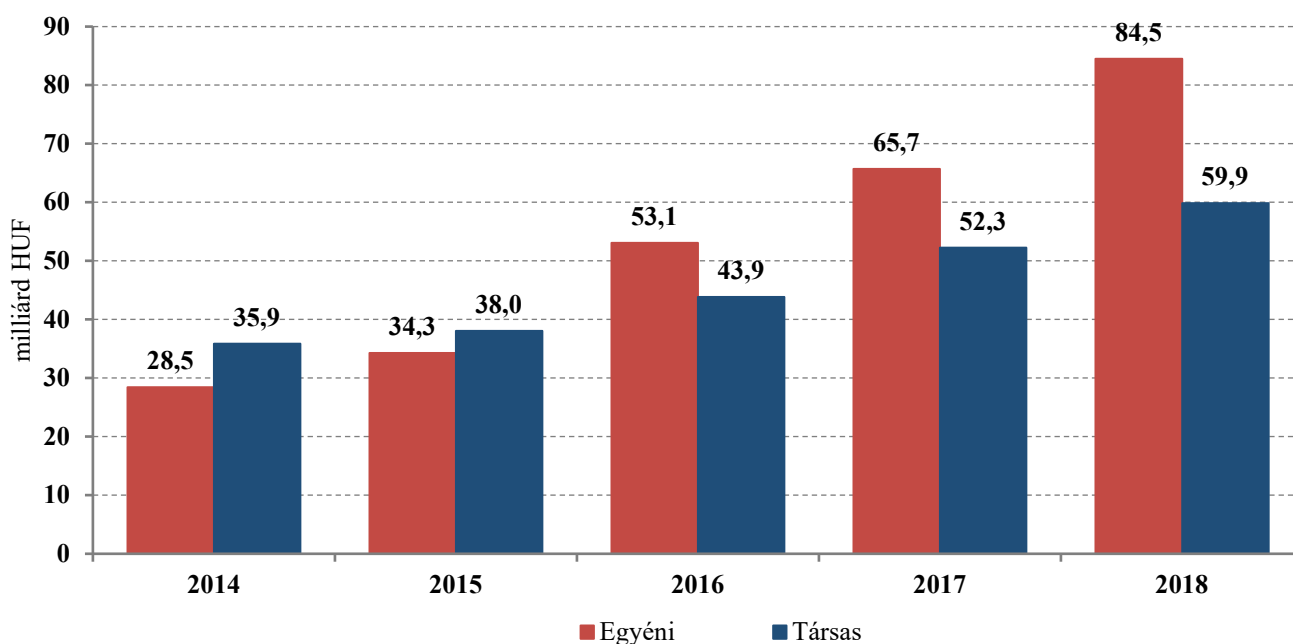
Ugyancsak az élelmiszeripar számára nyújt bankgaranciát az EXIM, amely a hitelintézetek által nyújtott export-előfinanszírozó hitelek visszafizetésének részleges biztosítékául szolgál, a kereskedelmi garanciák (tender-, előleg-visszafizetési és jólteljesítési/szavatossági garancia) pedig az exportfelügyelet teljesítéséhez

kapcsolódnak.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar együttes garantált hitelállománya az elmúlt öt év során közel a kétszeresére bővült. Az aktuális negyedévben az előző év azonos időszakához képest 27,2 százalékkal nőtt a garantált állomány és értéke közel 200 milliárd forint volt. Ezen belül a mezőgazdasági vállalkozások garantált hiteleinek értéke 144,3 milliárd forintot, az élelmiszeripari vállalkozásoké pedig 54,1 milliárd forintot tett ki.

A mezőgazdaságban a garantált hitelállományon belül a vizsgált évek negyedik negyedévei alapján egyértelműen látható, hogy az egyéni gazdaságok fokozatosan növelték részesedésüket: az aktuális negyedévben már a teljes garantált hitelállomány 58,5 százaléka került hozzájuk. Nemcsak a hitelállomány részaránya, hanem a volumene is emelkedett, a 2014. évi 28,5 milliárd forintos állományi érték közel háromszorosára bővült 2018 év végére. A társas vállalkozások részesedése 41,5 százalékra mérséklődött, de a garantált hitelállományuk értéke így is 14,5 százalékkal nőtt (21. ábra).

21. ábra: Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban adott év december 31-én

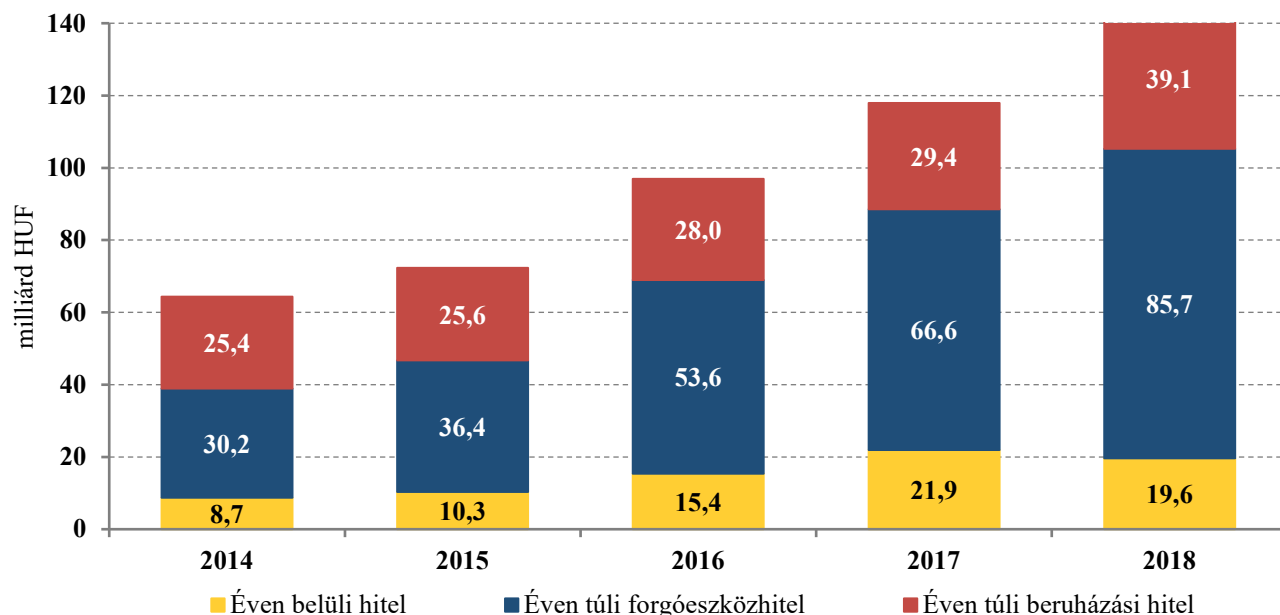

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,6–73,4 százalék volt 2018 negyedik negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági vállalkozások beruházási volumene az elmúlt évben dinamikusan bővült, így hosszú távú finanszírozási igényük tovább erősödött. Az éven túli forgóeszközhitel állománya 85,7 milliárd forintot tett ki az aktuális negyedévben, ami 28,6 százalékkal haladta meg az előző évi értéket. A garantált hitelálló-

mányon belül az éven túli beruházási hitelek aránya 27,1 százalékot tett ki, ami 2,2 százalékpontos emelkedést jelentett egy év alatt az éven belüli hitelek kárára. Az éven belüli hitelek állománya 10,5 százalékkal csökkent egy év alatt (22. ábra).

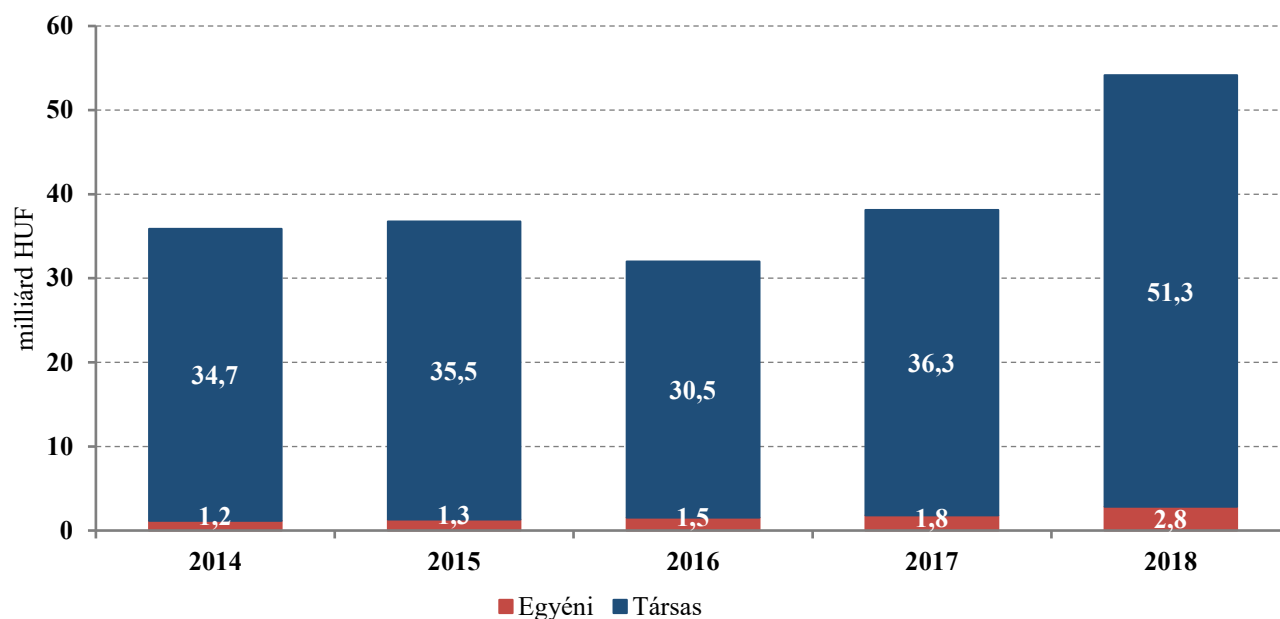
22. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban lejáratí idő szerínt adott év december 31-én**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,6–73,4 százalék volt 2018 negyedik negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari garantált hitelállomány az aktuális negyedévben 42,1 százalékkal 54,1 milliárd forintra nőtt az elmúlt időszak azonos időszakához képest, amit alapvetően a társas vállalkozások 15,0 milliárd forintos állománybővülése eredményezett. A mezőgazdasággal szemben tehát az élelmiszeripar garantált hitelállomá-

nyán belül a társas vállalkozások domináltak 2018 negyedik negyedévében is. A társas vállalkozások hiteleinek részesedése 95,0 százalék alá csökkent, így az egyéni gazdaságok 2,8 milliárd forintos hitelállománya 5,2 százalékos részesedést jelentett 2018 negyedik negyedévében (23. ábra).

23. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban adott év december 31-én**

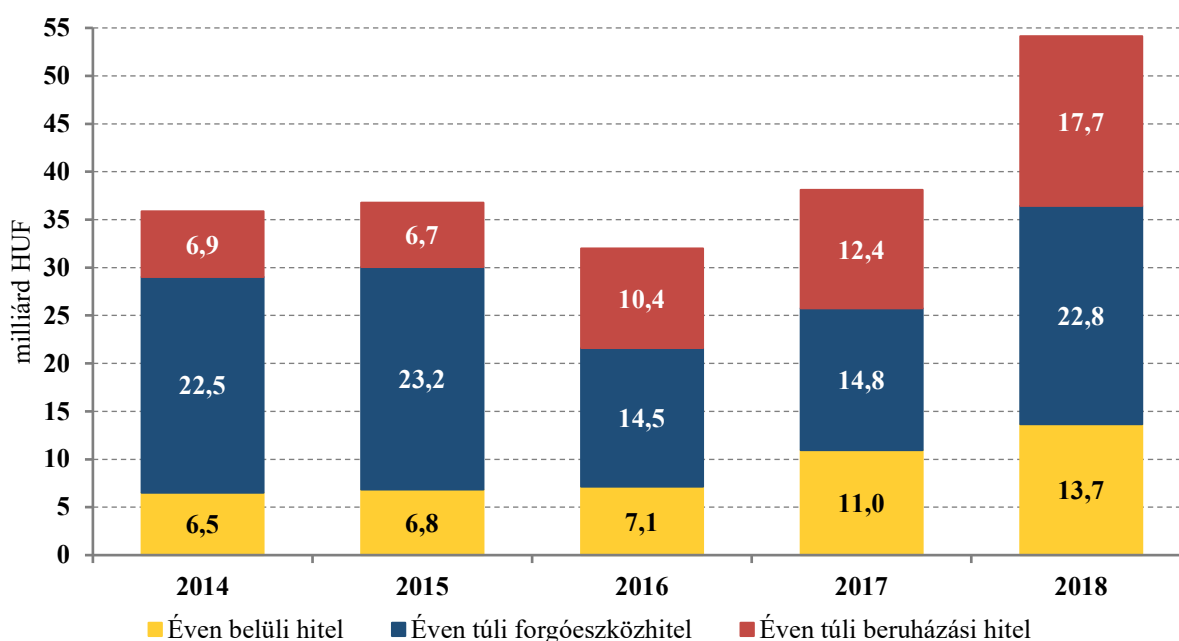
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,6–73,4 százalék volt 2018 negyedik negyedévének végén. A hitelállomány 2016. harmadik negyedévéétől az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA-, Garantiqa- és EXIM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeriparban az éven belüli hitelek állománya 25,2 százalékot (13,7 milliárd forint), az éven túli hitelek részaránya 74,8 százalékot (40,5 milliárd forint) tett ki a teljes garantált hitelállományból az aktuális negyedévben. Az élelmiszeripari vállalkozások részére garantált éven belüli hitelek értéke az elmúlt öt év utolsó negyedéveiben fokozatosan bővült, 2018 negyedik negyedévében 24,7 százalékkal haladta meg az előző év azonos

időszakának értékét. Az éven túli hiteleken belül a forgóeszközhitelek állománya 54,1 százalékkal 22,8 milliárd forintra, míg a beruházási hitelek állományának értéke 43,0 százalékkal 17,7 milliárd forintra emelkedett az elmúlt év azonos időszakához képest. Az emelkedésnek köszönhetően az éven túli beruházási hitelek állománya az elmúlt évek legmagasabb állományi értékét jelentette 2018 negyedik negyedévében (24. ábra).

24. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejáratí ideje szerint adott év december 31-én**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,6–73,4 százalék volt 2018 negyedik negyedévének végén. A hitelállomány 2016. harmadik negyedévéétől az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA-, Garantiqa- és EXIM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Hitelezési folyamatok

A hitelek keresleti és kínálati tényezőire vonatkozó felmérést a FED indította el 1967-ben, amelyet azóta negyedévente készít el. A felmérésből megtudhatjuk, hogy a nem ár jellegű tényezők milyen szerepet játszanak a bankok hitelkínálatának alakulásában. Az MNB a FED felmérése alapján készíti el saját hitelezési felmérését, amely valamivel bővebb, mint a FED kérdőíve. A hitelezési felmérés során alkalmazott kérdőív kérdései ötfokozatú skálát alkalmaznak és kvalitatív módon fejezik ki a felmérésben részt vevő intézmények által megtett lépéseket, illetve tervezett vagy várt változásokat a hitelezési hajlandóságra, hitelkeresletre, hitelezési sztenderdekre/feltételekre, kockázati paraméterekre és a különböző szektorok kockázati megítélésére vonatkozóan.

A legfrissebb felmérésben szereplő visszatekintő kérdések 2018. negyedik negyedévére (2018. harmadik ne-

gyedévéhez képest), az előre tekintő kérdések a következő féléves időszakra, azaz 2019. első félévét lefedő időszakra vonatkoznak (2018. negyedik negyedévéhez képest). A felmérésben szereplő vállalati kérdőívet összesen 15 bank töltötte ki, amelyek a vállalati hitelek piacának 91 százalékát lefedik.

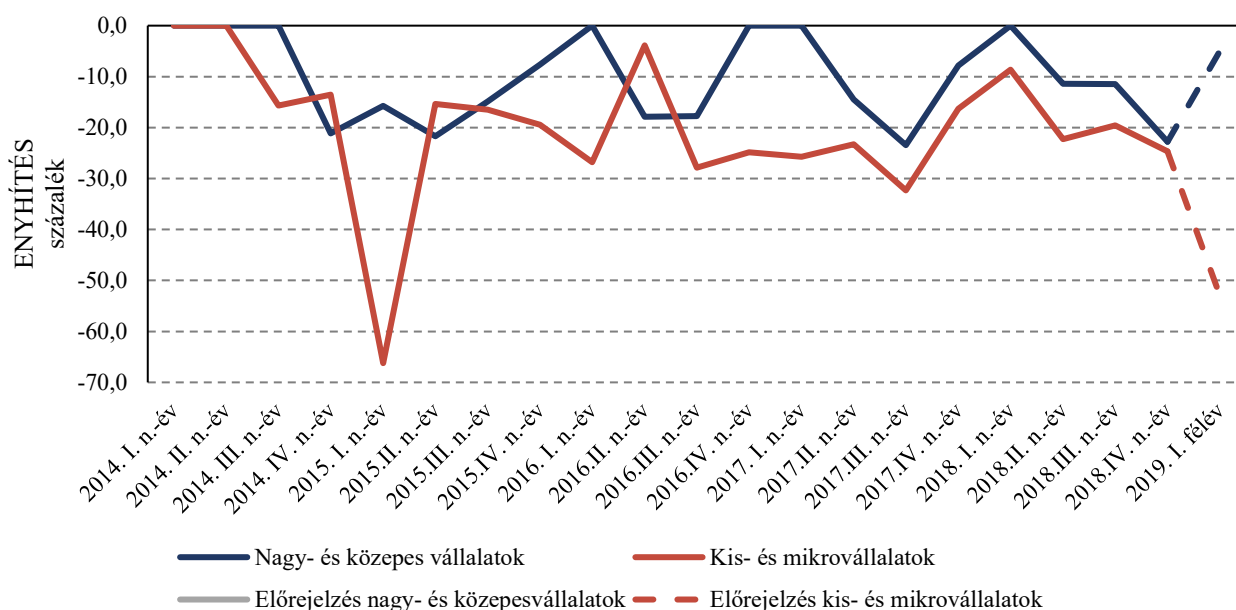
A hitelezési hajlandósághoz és a hitelfelvételhez (egyéb paraméterekkel kiegészítve) kapcsolódó változást a válaszadók százalékában kifejezett nettó változásmutató határozza meg annak alapján, hogy a szigorító változást (szigorítást/növekedést/erősödést) jelzők piaci részesedéssel súlyozott arányából levonják az ellenkező előjelű, enyhítő változást (enyhítést/csökkenést/gyengülést) jelzők piaci részesedéssel súlyozott arányát. Ha a mutató értéke negatív, akkor a bankszektor képviselői javulást várnak az adott ágazat hitelezési folyamataiban (Forrás: www.mnb.hu).

Hitelezési feltételek változása

Az elmúlt években a hitelfelvételek folyamatos enyhülése valamennyi vállalati méretkategóriát érintette. A mikro- és kisvállalkozások szegmensében a bankok nettó 19,6 százaléka a közép- és nagyvállalati ügyfélkörben pedig 11,5 százaléka jelezte a hitelfeltételek javulását 2018. harmadik negyedévében. Az előrejelzések

szerint a következő félévben (2018. negyedik negyedéve és 2019. első negyedéve) a mikro- és kisvállalkozásoknál a bankok nettó 63,2 százaléka, a közép- és nagyvállalkozásoknál nettó 14,6 százaléka további enyhítésre számít a hitelfeltételek terén

25. ábra: A hitelezési feltételek változása a vállalati részszegekben

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Iparági hitelportfólió megítélése

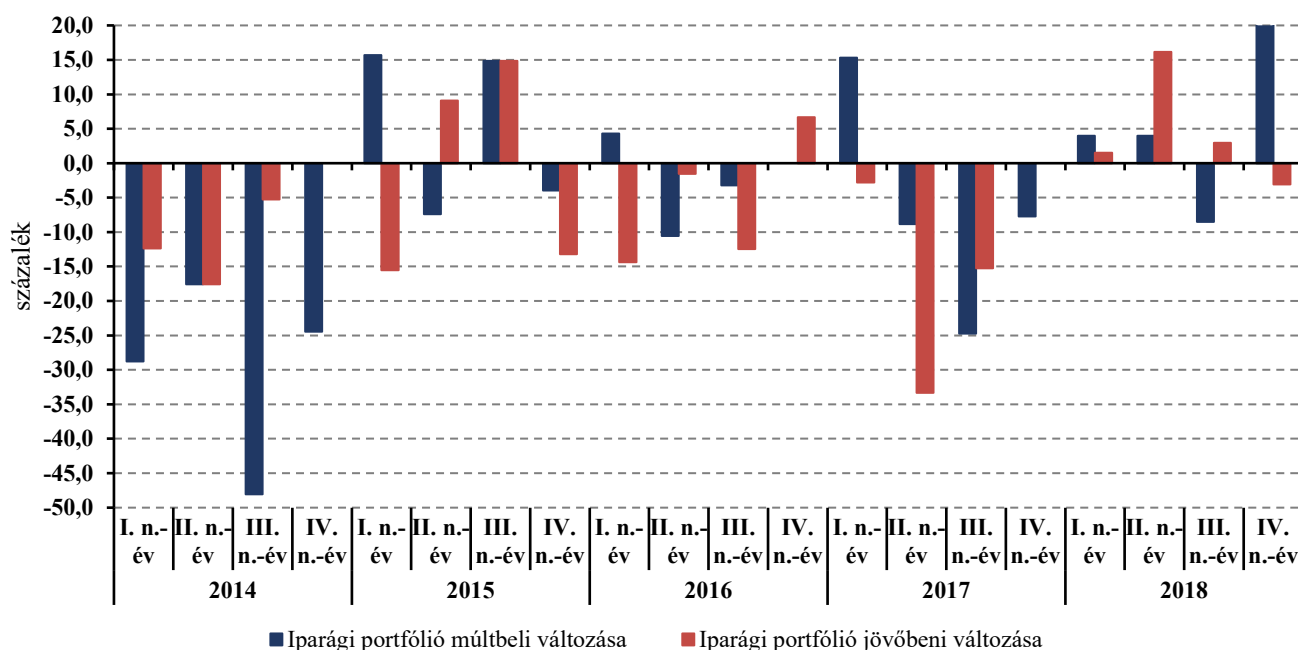
A bankszektor képviselői 2017-ben a mezőgazdasági portfóliók múltbeli minőségét a feldolgozóiparral, az építőiparral, a kereskedelem és javítással, a villamosenergia-, gáz-, hő- és vízellátással, a pénzügyi tevékenységgel, valamint az információ (IT) és kommunikáció ágazatokkal együtt kedvezően ítélték meg. A legfrissebb eredmények szerint azonban 2018 negyedik negyedévében a bankok nettó 26,9 százaléka úgy vélte, hogy romlott az ágazat hitelportfóliójának minősége. Ebben az időszakban kedvezőtlenül ítélték meg a bankok villamos energia-, gáz-, hő- és vízellátás, valamint a szállítás, raktározás, posta, távközlés ágazatok portfóliójának minőségét.

A legfrissebb felmérés szerint a bankok jövőbeni vá-

rakozását jelző index a mezőgazdasági hitelportfóliókkal kapcsolatban kis mértékben javult, értéke 3,1 százalékpontot tett ki, amely a legkedvezőbb érték volt az elmúlt évben (26. ábra).

A bankok megítélése továbbra is óvatos, amelyet a termelők Közös Agrárpolitikával kapcsolatos jövőbeni bizonytalanságai, a mezőgazdaság napi működését befolyásoló munkaerőhiány, amely a kapcsolódó beruházások megvalósítását is lassíthatja, illetve a kedvezményes hitelprogramok átalakulása is befolyásol. Szakértői vélemények szerint a közeljövőben előtérbe kerülnek az állattartó és kertészeti ágazatok, valamint az élelmiszeripar támogatott beruházásai is a tipikus mezőgazdasági beruházásokkal szemben.

26. ábra: A hitelezési felmérés eredményei a mezőgazdaságban⁶

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

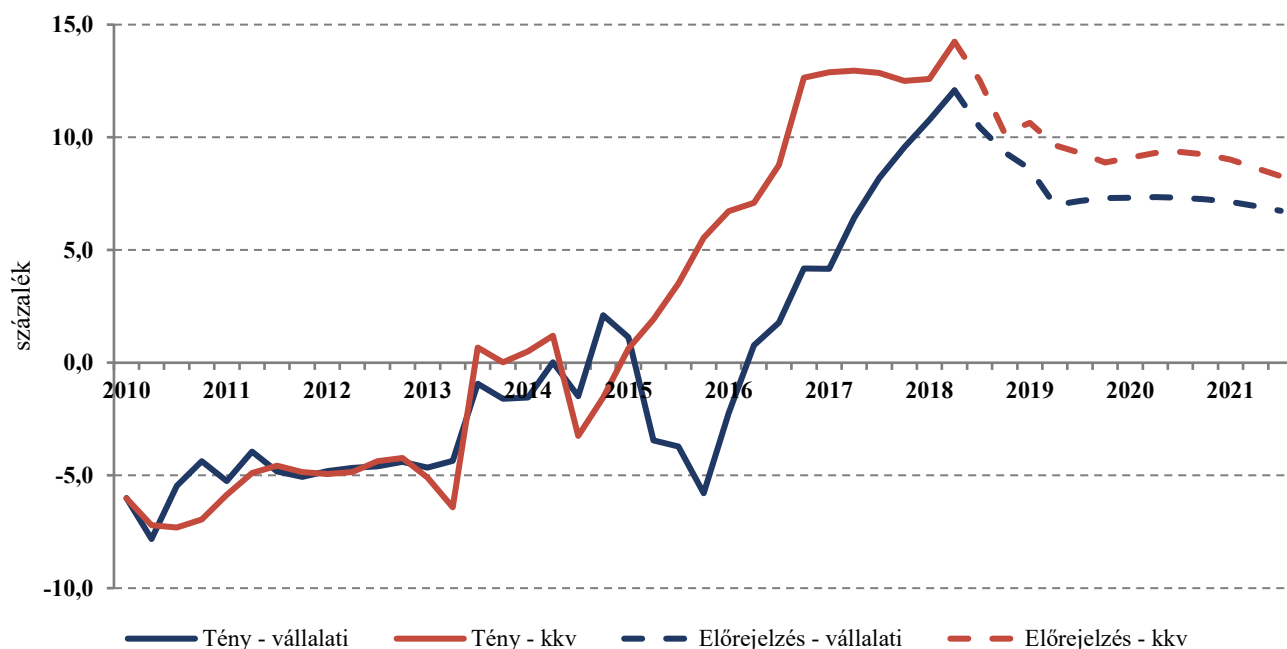
⁶ Vad- és erdőgazdálkodással együtt.

Hitelezési előrejelzés

A hazai gazdaság növekedése – negyedéves adatokat figyelembe véve, előző év azonos időszakához képest – az elmúlt két évben tartósan 4 százalékos feletti volt. Az MNB inflációs előrejelzése szerint 2019-ben 3,1 százalékos, 2020-ban pedig 3,0 százalékos körül várható az infláció alakulása, amely a toleranciasávon belül marad. Ezzel párhuzamosan az MNB a gazdaság további bővülését várja, melynek dinamizmusa kissé csökkenni fog, 2019-ben 3,5 százalékos, 2020-ban 3,0 százalékos GDP-növekedést jeleznek előre.

A pozitív várakozások és az alacsony kamatkörnyezet előrejelzi, hogy a vállalati hitelezés tovább fog bővülni, amely elősegíti a fenntartható gazdasági növekedést is. Az MNB úgy véli, hogy a kkv-hitelezés a vállalati hitelezésnél dinamikusabban fog emelkedni, amelyre a 2019 elejétől elérhető NHP Fix konstrukció is hatást fog gyakorolni. Az előrejelzések szerint a kkv-hitelezés 2019-ben 8,0-9,0 százalékkal, 2020-ban 9,0-9,5 százalékkal, míg 2021-ben 8,3-9,0 százalékkal fog bővülni.

27. ábra: A vállalati és kkv-hitelezés előrejelzése

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

A Központi Statisztikai Hivatal Gyorstájékoztatója szerint 2018-ban a fogyasztói árak átlagosan 2,8 százalékkal emelkedtek az előző évhez képest. Az előrejelzések szerint a következő időszakban az infláció változékonysága továbbra is fennáll. A Monetáris Tanács várakozásai alapján a hazai infláció várhatóan 2019 elején 3 százalék alá csökkenhet.

A hazai gazdaság 2018 harmadik negyedében is folytatta bővülését, 4,9 százalékkal meghaladta az előző év azonos időszaki értékét, amit alapvetően a piaci alapú szolgáltatások generáltak. A bruttó hazai termék növekedéséhez a szolgáltatások 2,2, az ipar 0,6, az építőipar 1,1, a mezőgazdaság pedig 0,2 százalékponttal járult hozzá.

A Monetáris Tanács az inflációs cél tarthatósága érdekében továbbra is megfelelőnek tartja az alapkamat jelenlegi szintjét, annak ellenére, hogy az előző kamat-

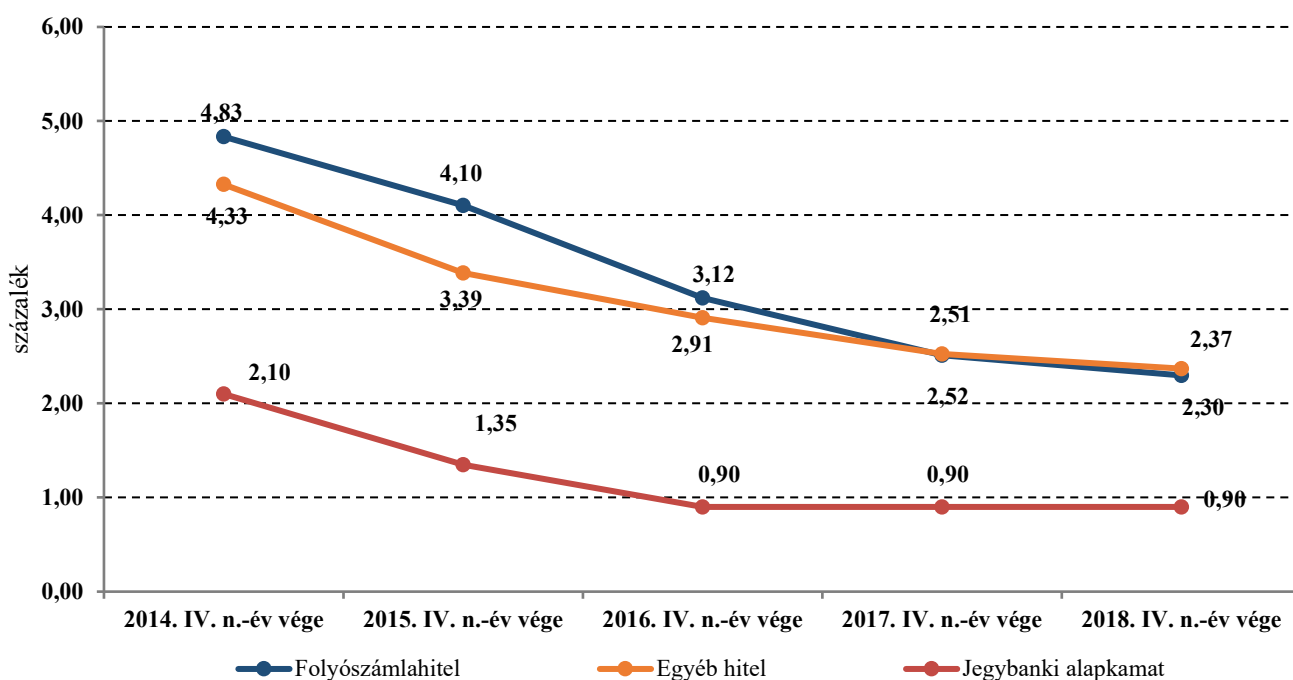
döntés óta a nemzetközi pénzügyi piaci hangulatot a változékonyság jellemezte.

A Monetáris Tanács véleménye szerint az inflációs cél továbbra is tartható. Ennek érdekében a tanács a 2018. decemberi ülésén nem módosította a jegybanki alapkamatlábát, vagyis az a 2016. tavaszi kamatdöntés óta megállapított 0,9 százalékponton stagnált 2018 negyedik negyedévének végén is (forrás: MNB).

Az elmúlt öt évet figyelembe véve megállapítható, hogy a jegybanki alapkamat a 2014. második negyedévi 2,10 százalékponttól fokozatosan csökkent és az elmúlt közel két évben 0,90 százalékponton stagnált.

Az egyéb hitelek átlagos éves kamatlába követte a jegybanki alapkamat csökkenését, a folyószámlahitelek kamata is 4,83 százalékponttól 2,30 százalékpontra mérséklődött 2014 negyedik negyedévének végéhez képest (28. ábra).

28. ábra: A jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása⁷

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

⁷ A nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott forinthitelek és az általuk elhelyezett forintbetétek átlagos aktuális kamatlába.

EU-referencia-kamatláb

Az Európai Bizottság (EB) az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak helyettesítésére használ. A referencia-kamatláb megállapításának módját az EB 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-alapkamatlábát tagországoként, évente állapítják meg vagy vizsgálják felül és havonta teszik közzé. A ráta értéke 2018 elején 0,13 százalékpont

volt, ami a negyedik negyedév végére 0,43 százalékponttal 0,56 százalékpontra emelkedett (18. táblázat). Az Európai Központi Bank 2018 negyedik negyedévében sem változtatta meg a kamatszinteket, azaz az alapkamatot 0 százalékon, az egynapos hitelkamatot 0,25 százalékon, a betéti kamatot pedig –0,4 százalékon hagyta. A korábbi információknak megfelelően az EKB kamatemelése csak 2019-ben várható.

19. táblázat: **A referencia-kamatláb változása Magyarországon**

Érvényesség kezdete	EU-alaprata, százalék
2015. IX. 1.	1,53
2016. I. 1.	1,37
2016. VII. 1.	1,08
2016. X. 1.	0,91
2017. I. 1.	0,75
2017. III. 1.	0,53
2017. VIII. 1.	0,30
2017. XI. 1.	0,25
2018. I. 1.	0,13
2018. VII. 1.	0,13
2018. IX. 1.	0,37
2018. XI. 1.	0,56
2019. I. 1.	0,56

Forrás: a Támogatásokat Vizsgáló Iroda adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az EB a referencia-kamatláb megállapítása során az éves EURIBOR-kamatlábát⁸ tekinti kiindulási alapnak. Hiányos esetekben az EB saját jogkörében meg-

állapítja a referencia-kamatlábát, amelyet kamatfelárakkal módosít (21. táblázat – Kiegészítő táblák).

⁸ EURIBOR: Európai bankközi euró referencia-kamatláb, amelyet a bankközi piaci szereplők meghatározott periódusra egymás között irányadónak tekintenek.

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

A lízingpiac 2008 óta a legnagyobb kihelyezést érte el 2018 év végén több, mint 690 milliárd forinttal. A növekedést elősegítette többek között a növekvő GDP és a kedvező kamatkörnyezet is. Az új kihelyezéseken belül a mezőgazdaság részesedése 12 százalék volt.

A Lízingszövetség álláspontja szerint a mezőgazdasági gépek finanszírozása 2014 óta az egyik legstabilabb piac. Az új és használt mezőgazdasági gépek lízingcégek által finanszírozott állománya az elmúlt öt év negyedik negyedévi állományát tekintve fokozatosan emelkedett. Ez a mezőgazdaság fejlődését követte, hiszen egyre több gazdálkodó tér át intenzív termesztési technológiára, amelynek gépigénye is magasabb. Amennyiben a gépberuházás minőségi cserét jelent, gyors megtérülési idővel számolhatnak a gazdálkodók.

A Lízingszövetség előrejelzése szerint a következő időszakban tovább bővíthet a lízingpiac, a kertészeti és az állattartási pályázatok kifizetése mellett erősebb lö-

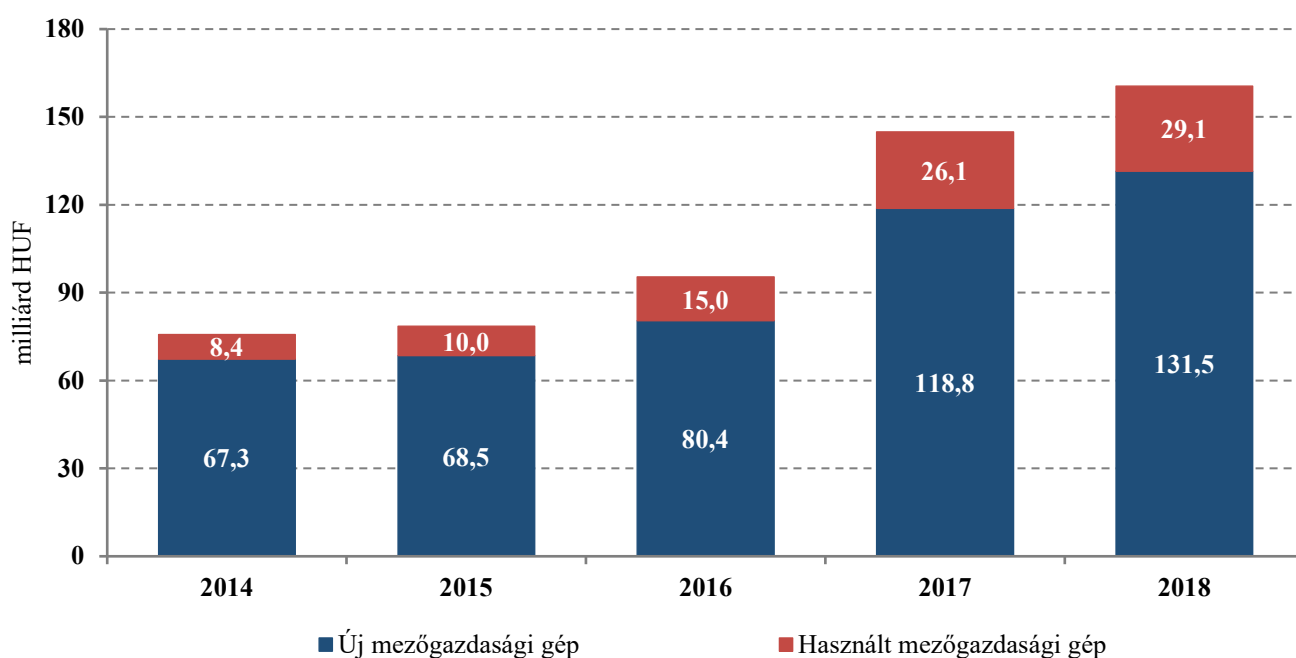
kést adhat majd az NHP FIX konstrukció elindítása az MNB részéről.

A lízingcégek finanszírozott állománya – tőkeintlésvősége – tovább bővült 2018 negyedik negyedévében is, értéke 160,6 milliárd forint volt, ami 10,8 százalékkal, azaz 15,6 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának állományi értékét.

Az új mezőgazdasági gépek lízingjének állománybővülése 2018 negyedik negyedévében is kitartott: egy év alatt 10,6 százalékkal, azaz 12,7 milliárd forinttal nőtt az állomány értéke. Részesedésük továbbra is jelentősen magasabb a használt mezőgazdasági gépekkel szemben, állományuk 81,9 százalékot tett ki 2018 negyedik negyedévében, ami korszerű gépparkot is jelent egyben (29. ábra).

A pénzügyi lízing szerepe 2018 végén is tovább erősödött, az állomány értéke 131,7 milliárd forint volt, ami az előző évi értéknél 8,9 százalékkal magasabb.

29. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkeintlésvőségeinek⁹ alakulása adott év december 31-én

Megjegyzés: A pénzügyi lízing állományának egy része az MNB társas vállalkozásainak hitelállományában is szerepel.

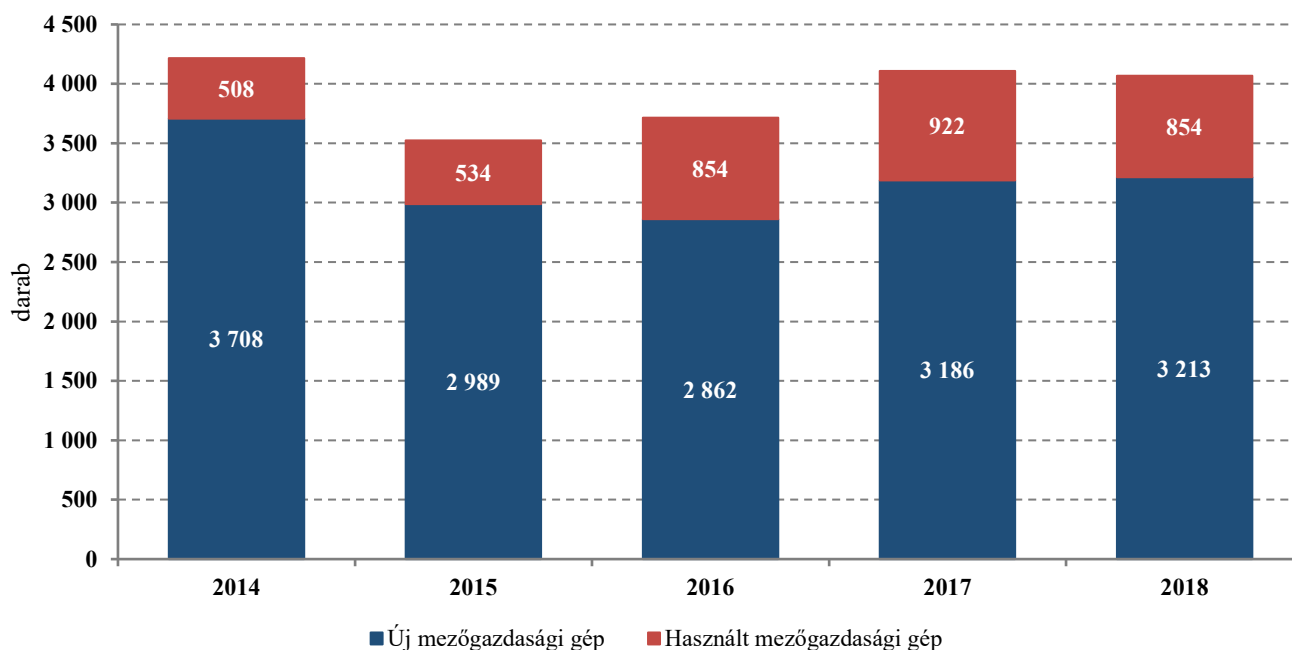
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

⁹ Fordulónap után esedékessé váló, már folyósított, de még nem lejárt, ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege.

A tőkekintlévőségek emelkedésével párhuzamosan a megkötött lízingszerződések száma is tovább nőtt 2018-ban, a negyedik negyedév végére 4067 szerződést kötöttek a lízingcégek, ami az elmúlt öt év negyedik negyedévei alapján a kimagasló értékek közé tartozott. Az új mezőgazdasági gépekre kötött szerződések száma

0,8 százalékkal nőtt, míg a használt gépekre kötöttek 7,4 százalékkal mérséklődött az aktuális negyedévben. Az új gépekre megkötött lízingszerződések aránya a teljes állományon belül 79,0 százalék volt 2018 negyedik negyedévének végén (30. ábra).

30. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződésszámának éves alakulása adott év december 31-én

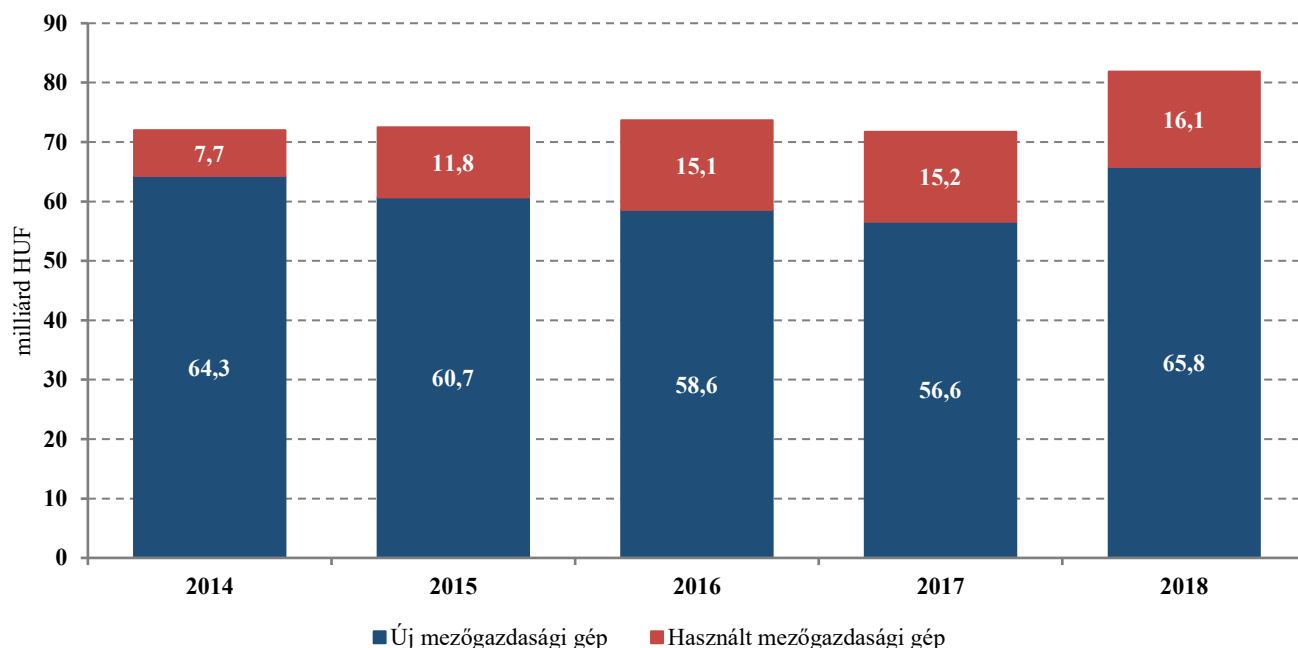

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A Lízingszövetség szerint a mezőgazdasági gépek finanszírozása az előzetes várakozásokon túlnőve komoly növekedést ért el. A lízingcégek által finanszírozott összeg 2018 negyedik negyedévében 14,1 százalékos növekedést mutatott az előző év azonos időszakához képest, amely rekordnagyságú összegnek számít a vizsgált időszak tekintetében. A teljes finanszírozási

összegeből az új mezőgazdasági gépek lízingjének részesedése újra meghaladta a 80 százalékot, ami – éves viszonylatban – legutóbb csak 2015-ben volt tapasztalható. A használt mezőgazdasági gépek finanszírozása az előző évhez képest csupán 6,1 százalékkal bővült, így az állomány értéke 16,1 milliárd forintot tett ki (31. ábra).

31. ábra: A lízinggépek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása adott év december 31-én

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A lízingpiac szakértői is úgy vélik, hogy a mezőgazdasági gépek lízingelésében további növekedési potenciál rejlik. A jövőbeni bővülést alapvetően elősegítheti az NHP Fix konstrukció, melynek keretében a mezőgazdasági szereplők kedvező finanszírozáshoz juthat-

nak beruházásaik során. Ráadásul a mezőgazdasági gépek technológiájának rohamos fejlődése ösztönzi a gazdálkodókat, hogy hatékonyságuk növelése érdekében folyamatosan fejlesszék gépparkjukat.

Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége

A hitelállomány fedezettsége az egy adott ágazatban működő társas vállalkozások nem teljesítő hitelei miatt bekövetkezett értékvesztésre elhatárolt hányad. Minél nagyobb a mutató értéke, annál kockázatosabbak az adott ágazat hitelei. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

Az MNB jelentése szerint 2018-ban tovább javult a nem teljesítő vállalati hitelek állománya, melynek értéke az első félév végén 462 milliárd forintot, aránya pedig 7,2 százalékot tett ki. A vállalati szektorban a nem teljesítő vállalati hitelportfólió értékvesztéssel való fedezettsége 2017 végén 57,3 százalék volt, ami meglehetősen magas értéknek tekinthető.

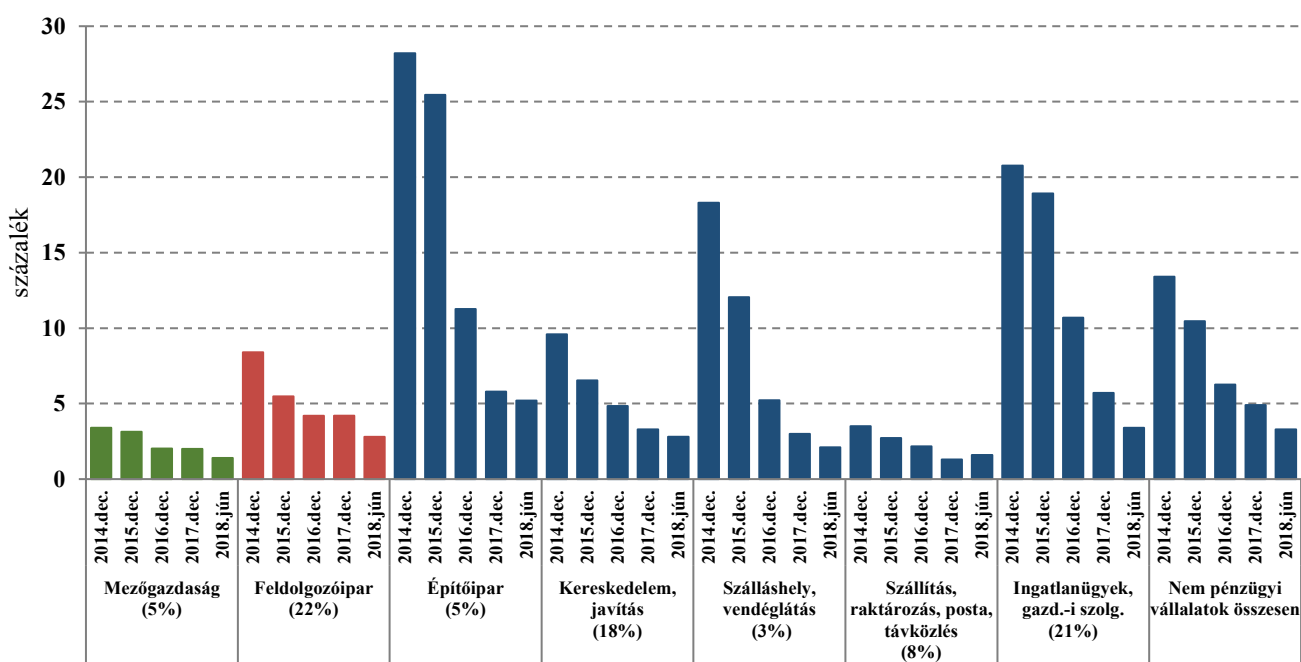
A mezőgazdasági vállalkozások hitelfedezettségi

mutatója 2018 első félévének végén 1,4 százalékot tett ki, amely az egy évvel ezelőtti értéktől 0,9 százalékponttal volt kedvezőbb. A mezőgazdaság hitelfedezettségi értékével továbbra is az egyik legmegbízhatóbb, kevésbé kockázatos adósok közé tartozik. Az ágazat kiegyensúlyozottsága kedvező pénzügyi stabilitásra utal.

A feldolgozóiparban a 2011–2013 közötti időszakra jellemző 10-12 százalékos értékről a mutató értéke fokozatosan mérséklődött, 2018 első félévének végén 2,8 százalék volt a mutató értéke, amely az elmúlt öt év legkedvezőbb értéke.

Mindkét ágazatra jellemző, hogy az NHP keretein belül sok vállalkozás kiváltotta korábbi kedvezőtlen hitelkonstrukcióját, amely kedvezően éreztette hatását még 2018-ban is (32. ábra).

32. ábra: A bankrendszer vállalati hitelállományának értékvesztéssel való fedezettsége ágazatonként¹⁰

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2018. november alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

¹⁰ Az ábrán zárójelben az egyes ágazati megnevezések alatt a vállalati portfólión belüli, időszak végi súlyt tüntettük fel.

Kiegészítő táblák

20. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (kumuláltan befogadott és jóváhagyott kérelmek összege 2018. december 31-én)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,0	9,8	0,0	0,0
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,6	3,0	0,3	0,3
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,6	11,5	0,3	0,2
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,0	16,7	0,4	0,2
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,3	3,9	–	–
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	3,3	2,7	19,7	14,9
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	0,1	0,1	–	–
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020	0,4	0,3	–	–
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program 2020	–	–	0,3	0,3
MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020	–	–	0,6	0,6
Összesen	56,3	48,1	21,5	16,4

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

21. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (fennálló állományok értéke 2018. december 31-én)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság	Élelmiszeripar	Összesen
Programokon kívüli forinthitel	3,3	3,2	6,5
Programokon kívüli devizahitel	–	0,2	0,2
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	0,1	–	0,1
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020	0,2	–	0,2
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	0,1	–	0,1
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	0,8	–	0,8
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	0,0	0,1	0,1
MNB Növekedési Hitelprogram	1,0	0,5	1,5
Családi gazdaságok hitelei saját	0,1	–	0,1
Egyéb	89,3	1,0	90,3
Összesen	99,9	5,0	99,9

Megjegyzés: Az egyéb kategória a vállalkozások 100 millió forint alatti fennálló hitelállománya az MFB-NHP Földhitel Hitelprogrammal és az MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020-szal együtt.

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

22. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategóriája	Biztosítékokkal való fedezettség		
	magas	általános	alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1 000

Forrás: az Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

